

Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma

Heinola, Hartola
ja Sysmä

2010

JOHDANTO	4
1 KOTOUTTAMISLAKI	5
1.1 Taustaa	5
1.2 Kotouttamisohjelma	5
1.3 Kotoutumissuunnitelma	6
2 KANSANELÄKELAITOS.....	7
2.1 Kelan maksamat etuudet	7
2.1.1 Perhe-etuudet	7
2.1.2 Opintoetuudet.....	7
2.1.3 Yleinen asumistuki.....	8
2.1.4 Sairauden perusteella maksettavat etuudet	8
2.1.5 Työttömyyden perusteella maksettavat etuudet	8
2.1.6 Eläke-etuudet	8
2.1.7 Lisätiedot.....	8
3 TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO	9
3.1 Työnhaku	9
3.2 Yrittäjäksi starttirahalla.....	9
3.3 Työnhakukeskus.....	10
3.4 Työharjoittelu ja työelämävalmennus	10
3.5 Ammatillisen ohjauksen ja kuntoutuksen palvelut	10
3.6 Työvoimakoulutus	10
4 KOULUTUSKESKUS SALPAUS.....	11
4.1 Toimenpiteet	11
4.1.1 Nuorisoasteen ammatillinen koulutus.....	11
4.1.2 Aikuiskoulutus ja työelämäpalvelut.....	11
4.1.3 Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus.....	12
HEINOLA.....	13
5 HEINOLAN KAUPUNGIN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	13
5.1 Sosiaali- ja terveystoimi.....	13
5.1.1 Terveyspalvelut.....	13
5.1.2 Sosiaalipalvelut	14
5.2 Sivistystoimi.....	15
5.2.1 Koulutuspalvelut	15
5.2.2 Päivähoitopalvelut.....	17
5.2.3 Nuorisopalvelut.....	18
5.2.4 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	19
5.2.5 Liikuntapalvelut	20
5.3 Tekninen toimi	21
5.3.1 Vuokra-asuntoyksikkö	21
6 HEINOLAN SEURAKUNTA	22
6.1 Voimavarat.....	22
6.2 Toimenpiteet	22
7 JYRÄNKÖLÄN SETLEMENTTI RY	23
7.1 Vapaaehtois- ja työllistämistoiminta.....	23
7.2 Heinolan kansalaisopiston palvelut.....	24
HARTOLA.....	26
8 HARTOLAN KUNNAN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	26
8.1 Sivistystoimi.....	26
8.1.1 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	26

8.1.2 Liikunta- ja nuorisopalvelut	27
8.1.3 Opetus- ja koulutuspalvelut	27
8.1.4 Työpajatoimintaa maahanmuuttajille	28
8.2 Sosiaali- ja terveystoimi	29
8.2.1 Terveyspalvelut	29
8.2.2 Sosiaalipalvelut	29
8.3 Tekninen toimi	30
9 MUIDEN VIRASTOJEN JA JÄRJESTÖJEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	30
9.1 Seurakunta	30
9.2 Järjestöjen palvelut	31
SYSMÄ	32
10 SYSMÄN KUNNAN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	32
10.1 Sivistystoimi	32
10.1.1 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	32
10.1.2 Liikunta ja nuorisopalvelut	32
10.2 Koulutoimi ja päivähoito	33
10.3 Sosiaali- ja terveystoimi	35
10.3.1 Terveyspalvelut	35
10.3.2 Sosiaalipalvelut	36
10.4 Tekninen toimi	36
10.4.1 Asuntotoimi	37
11 MUIDEN VIRASTOJEN JA JÄRJESTÖJEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	37
11.1 Seurakunta	37
11.2 Järjestöjen palvelut	38
LIITE 1	39
Maahanmuuttoon, kotouttamiseen ja kotoutumiseen liittyviä termejä	39
LIITE 2	41
Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493	41

JOHDANTO

Suomen hallituksen ensimmäinen maahanmuutto- ja pakolaispoliittinen ohjelma annettiin vuonna 1997. Vuonna 1999 toukokuussa tuli voimaan laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta (493/1999), joka edellyttää kuntia laatimaan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman. Heinolassa laadittiin oma kotouttamisohjelma vuonna 1999.

Väestöpohjaltaan Heinolan kaupunkia pienemmillä kunnilla Hartolalla ja Sysmällä ei tähän asti ole ollut tarvetta omille kotouttamisohjelmilleen. Maahanmuuton kasvaessa myös Päijät-Hämeen alueella kuntien on ollut syytä yhdistää voimavarojaan. Näin ollen vuoden 2009 aikana on laadittu yhteistyössä kolmen kunnan, Heinolan kaupungin, Hartolan ja Sysmän, yhteinen kotouttamisohjelma. Ohjelma on voimassa 1.1.2010 alkaen.

Aloite kolmen kunnan yhteiselle kotouttamisohjelmalle tuli Heinolan TE-toimistosta, jonka toimialueeseen kyseiset kunnat kuuluvat. TE-toimiston ja kuntien eri hallintokuntien lisäksi ohjelmaa työstämässä ovat olleet Kansaneläkelaitos, Koulutuskeskus Salpaus, Jyränkölän Setlementti, seurakunnat sekä vierailijoita eri projekteista. Lisäksi työskentelyn eri vaiheissa on kuultu maahanmuuttajia monin eri tavoin.

Koska kotouttamisessa ei ole kysymys valmiista kaavasta, voi tämä kotouttamisohjelma parhaimmillaankin olla vain runko ja viitekehys niin maahanmuuttajille kuin heidän kanssaan työskenteleville. Kotouttamisohjelma tulee tarkistaa määrääjoin.

1 KOTOUTTAMISLAKI

1.1 Taustaa

Lailla maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta eli ns. kotouttamislaiilla pyritään tehostamaan maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Laissa korostetaan maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta ja vastuuta elämäntilanteestaan. Vastaavasti on tavoitteena, että viranomaistyössä maahanmuuttajan tilanteeseen perehdytään aikaisempaa perusteellisemmin. Aluetasolla kotouttaminen kuuluu työvoima- ja elinkeinokeskuksille ja paikallistasolla kotouttamisesta vastaavat työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat, koulutusorganisaatiot, yhdistykset ja maahanmuuttajat itse.

Kotouttaminen on uudissana, jolla tarkoitetaan prosessia, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. He ylläpitävät ja kehittävät omaan kulttuuriinsa ja etnisyyteen liittyviä tärkeitä pitämiään asioita. Lakitekstissä *kotoutuminen* ja *kotouttaminen* erotetaan toisistaan. *Kotoutumisella* tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. *Kotouttamisella* tarkoitetaan viranomaisten toimenpiteitä ja voimavaroja, jotka edistävät kotoutumista.

Lain piiriin kuuluvat enintään kolme vuotta maassa olleet maahanmuuttajat. Heille laaditaan *kotoutumissuunnitelma* (ks. 1.3). Suunnitelman toteutumista seuraavat suunnitelmaa laatimassa olleet tahot, joten yhteistyö eri hallintokuntien välillä tulee maahanmuuttoasioissa lisääntymään. Henkilökohtaisesti tehdystä suunnitelmasta seuraa myös maahanmuuttajalle velvollisuus noudattaa suunnitelmaa, jotta tuet säilyisivät normaalilla tasolla. Käytännön tasolla suunnitelma tehdään työ- ja elinkeinotoimistossa määräaikaishaastattelujen muodossa ja mikäli maahanmuuttaja tai hänen perheensä on asiakkaana myös sosiaalitoimessa, suunnitelmaa laajennetaan sosiaalitoimen suunnitelmalla. Suunnitelmaan nivotaan muiden hallintokuntien palvelut siten, kuin nyt käsillä olevassa kotouttamisohjelmassa tullaan esittämään.

1.2 Kotouttamisohjelma

Nyt käsillä oleva kotouttamisohjelma on Heinolan, Sysmän ja Hartolan kuntien, työvoimaviranomaisten ja muiden viranomaisten sekä Kelan yhteistyössä laatima ohjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi.

Tämä kotouttamisohjelma on ensisijaisesti maahanmuuttajan kanssa työskentelevien viranomaisten työväline toimenpiteitä suunniteltaessa. Tässä ohjelmassa kuntien hallintokunnat, Kela, työ- ja elinkeinotoimisto, seurakunnat ja järjestöt esittelevät palvelujaan ja mahdollisuuksiaan maahanmuuttoasioissa. Monen hallintokunnan toimintaan kotouttamislaki ei ole tuonut mitään uutta tai sillä ei ole ollut vaikutusta olemassa oleviin palveluihin ja toimenpiteisiin. Käytännön tasolla tärkeää on eri viranomaisten yhteistyö ja yhteydenpito maahanmuuttajan asioissa. Tämä kotouttamisohjelma määrittelee tavoitteet, voimavarat ja toimenpiteet yleisellä tasolla. Yksittäiset toimenpiteet määritellään maahanmuuttajan kanssa kotouttamisohjelmassa.

On kuitenkin otettava huomioon, että kotoutumislain myötä kunnalle tai työvoimahallinnolle ei ole myönnetty lisäresursseja. Viranomaistyön osalta suunnitelmat laaditaan ja toteutetaan olemassa olevin voimavaroin. Yhteistyön avulla voidaan kuitenkin tukea maahanmuuttajaa esim. työharjoittelupaikan löytämisessä. Lisäresurssien puuttuessa kotouttamislaissa korostetaan vapaaehtois- ja kansalaisjärjestöjen osuutta. Yhteistyö näiden tahojen kannalta on perusteltua myös maahanmuuttajan kiinnittymisessä suomalaiseen yhteiskuntaan mielekkään toiminnan avulla.

1.3 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan, kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston sopimus toimenpiteistä, jotka tukevat maahanmuuttajaa ja hänen perhettään yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimisessa. Kotoutumissuunnitelmaan kootaan ne toimenpiteet, joilla maahanmuuttajaa voidaan parhaiten auttaa kiintymään suomalaiseen yhteiskuntaan. Tällaista toimintaa ovat esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen opiskelu, yhteiskuntatietouden ja suomalaisen kulttuurin tuntemuksen hankkiminen tai täydentäminen, suomalaisessa työelämässä tarvittavien valmiuksien hankkiminen ja muuhun mielekkääseen toimintaan osallistuminen. Perhekohtaisessa suunnitelmassa on lisäksi huomioitava lasten ja nuorten tarpeet ja tilanne suomalaiseen yhteiskuntaan kotoutumisessa.

Kotouttamistoimenpiteiden kohderyhmänä ovat työ- ja elinkeinotoimistoon työttömiksi työnhakijaksi ilmoittautuneet ja sosiaalitoimistosta toimentulotukea saavat maahanmuuttajat viiden kuukauden sisällä siitä, kun heidät on merkitty väestötietojärjestelmään. Oikeus kotoutumissuunnitelmaan jatkuu tarvittaessa kolme vuotta.

Kotoutumissuunnitelman aikana maahanmuuttaja saa toimentulonsa *kotoutumistuesta*, joka muodostuu työmarkkinatuesta ja toimeentulotuesta siten, kuin niistä työmarkkinatuesta ja toimentulotuesta annetuissa laeissa säädetään. Maahanmuuttajalla ei ole kolmen ensimmäisen vuoden aikana oikeutta työmarkkinatukeen muutoin kuin kotoutumistukena.

Suunnitelmaa laadittaessa tavoitteet ja voimavarat on otettava realistisesti huomioon. Tämä koskee sekä maahanmuuttajan omia toiveita ja tavoitteita että esimerkiksi työharjoitteluun ottavan tahon tavoitteita maahanmuuttajan osalta. Suunnitelmaa laadittaessa on huomioitava, että maahanmuuttajan koko henkilöhistoria vaikuttaa hänen tilanteeseensa. Siten esimerkiksi terveydenhuollon osuus suunnitelmaa laadittaessa on tärkeä, mikäli henkilöllä on fyysinen tai psyykinen, kuntouttamista vaativa vamma tai sairaus. Maahanmuuttajalla, jolla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, on myös velvollisuus osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen sekä suunnitelmassa sovituihin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Kotoutumissuunnitelman tavoitteena on jäsentää maahanmuuttajan kotoutumisprosessia. Rinnasteiset toimenpiteet lisäävät osaltaan yksilöllisten toimenpiteiden mahdollisuutta ja maahanmuuttajan omat erityistaidot ja osaaminen saadaan tällä tavoin esille. Kotouttamisessa pyritään prosessiin, jossa erilaiset toimenpiteet osataan ajoittaa maahanmuuttajan tarpeiden mukaisesti. Aikaisempaa tiiviimmän työskentelyn ja seurannan tavoitteena on maahanmuuttajan työllistymisen helpottaminen ja työhön pääsy-

kynnyksen madaltaminen. Aina työllistyminen ei kuitenkaan ole mahdollista. Tällöin on mietittävä sellaisia kotouttavia toimenpiteitä, joiden avulla esim. ikääntynyt tai vammaantunut maahanmuuttaja voi elää mahdollisimman aktiivista ja itsenäistä elämää suomalaisessa yhteiskunnassa.

2 KANSANELÄKELAITOS

Kela huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamia sosiaaliturvaetuuksia ovat mm. perhe-etuudet, opintoetuudet, asumisen tuet, työttömän perusturva, sairausvakuutus, kuntoutus, vammaisetuudet ja peruseläketurva.

2.1 Kelan maksamat etuudet

Kelan toimenpiteet maahanmuuttajien kotouttamisessa ovat lähinnä eri etuuksien maksaminen maahanmuuttajille sekä neuvonta ja ohjaus Kelan ja muiden yhteistyötoimien palveluista.

Pääsääntöisesti Kelan etuuksien maksamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on myönteinen päätös kuulumisesta Suomen sosiaaliturvan piiriin. Henkilöllä tulee olla Suomessa varsinainen asunto ja koti ja hänen tulee oleskella pääsääntöisesti Suomessa. Lisäedellytyksenä on vähintään vuoden oleskelulupa, jos sellaista muuttajalta edellytetään. Suomeen muuttajan on toimitettava Kelalle lomake ”Hakemus Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan soveltamisesta Suomeen muutettaessa” (Y77) sekä esitettävä passi oleskelulupineen, jos oleskeluluvan tiedot eivät Kelassa näy. Henkilötunnuksen saamiseksi maahanmuuttajan on ilmoitauduttava henkilökohtaisesti Maistraatin toimipisteessä ja täytettävä siellä maahanmuuttoilmoitus. Lähin maistraatin toimipiste on Lahdessa.

2.1.1 Perhe-etuudet

Lapsen syntymän vuoksi Kelasta voidaan myöntää äitiysavustus ja vanhempainpäiväraha. Päivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on asunut Suomessa vähintään 180 päivää ennen laskettua aikaa. Päivärahaa voidaan maksaa sekä äidille että isälle. Päivärahakauden jälkeen perheelle voidaan maksaa lastenhoidontukea vaihtoehtona kunnan järjestämälle päivähoidolle, kunnes nuorin lapsista täyttää 3 vuotta. Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaasta lapsesta.

2.1.2 Opintoetuudet

Päätoimisia opintoja harjoittavalle henkilölle voidaan maksaa opintotukea (opintoraha, asumislisä ja opintolainan valtiontakaus). Etuudet myönnetään pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun henkilö on oleskellut Suomessa muussa kuin opiskelutarkoituksessa vähintään 2 vuotta. Ns. paluumuuttajilta ei edellytetä kahden vuoden asumista. Koulumatkatukea voidaan myöntää lukiossa ja ammatillisista perustutkintoa suorittavalle koulumatkoihin, jos matkan pituus on vähintään 10km/suunta. Maahanmuuttajien amma-

tilliseen perustutkintoon valmistavat opinnot (esim. VALKO) kuuluvat koulu-
matkatuen piiriin.

2.1.3 Yleinen asumistuki

Asumistuki voidaan myöntää Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden muodosta-
malle ruokakunnalle Suomessa sijaitsevan asunnon kustannuksiin. Tukeen vaikuttaa
asuinkunta, asunnon koko ja ikä, ruokakunnan jäsenten määrä ja tulot ja asumismenot.

2.1.4 Sairauden perusteella maksettavat etuudet

Korvauksena sairauden aiheuttamasta työkyvyttömyydestä maksetaan sairauspäivä-
rahaa. Lisäksi Kela järjestää erilaista kuntoutusta ja maksaa kuntoutuksesta aiheutuvan
ansionmenetyksen korvaamiseksi kuntoutusrahaa.

2.1.5 Työttömyyden perusteella maksettavat etuudet

Työttömyyden perusteella myönnettäviä Kelan etuuksia ovat peruspäiväraha, työ-
markkinatuki (kotoutumistuki) sekä koulutusetuudet. Näistä maahanmuuttajille kysee-
seen tulee lähestulkoon vain työmarkkinatuki, koska muissa on saamisen edellytyk-
senä 10 kuukauden (43 viikon) työssäoloehdon täytyminen Suomessa tai sopimus-
maassa työskentelyn perusteella. Työmarkkinatukea voidaan maksaa 17–64-vuotiaalle
henkilölle, joka on työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa ja jolle ei ole
voitu osoittaa työtä tai koulutusta. Maahanmuuttaja-asiakkailta edellytetään lisäksi, et-
tä hänelle on tehty kotoutumissuunnitelma. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa Kelalle
lausunnon oikeudesta kotoutumistukeen sekä mahdollisista 60 tai 90 päivän karens-
seista ja viiden kuukauden odotusajasta.

2.1.6 Eläke-etuudet

Eläke-etuuksista maahanmuuttajille tulee ensi vaiheessa kyseeseen lähinnä vain eläk-
keensaajan asumistuki. Se voidaan myöntää iän perusteella 65 vuotta täyttäneelle.
Muissa eläke-etuuksissa (vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke) edellytetään viiden
vuoden Suomessa asumista. Eläkkeen määrä suhteutetaan Suomessa asuttuun aikaan.
Kela maksaa maahanmuuttajien erityistukea 65 vuotta täyttäneille tai 21–64-vuotiaille
työkyvyttömille maahanmuuttajille. Siinäkin on maksamisen edellytyksenä viiden
vuoden Suomessa asuminen.

2.1.7 Lisätiedot

Hakemuslomakkeita, esitteitä ja lisätietoja on saatavissa Kelan toimistoista ja Kelan
nettisivuilta osoitteesta www.kela.fi. Suomenkielisten lomakkeiden lisäksi yleisimpiä
lomakkeita löytyy myös englanniksi käännettyinä. Lisäksi joitain esitteitä löytyy eng-
lanniksi ja venäjäksi käännettyinä.

Asiakaspalvelua varten Kelalla on palvelupisteet Heinolassa ja Sysmässä. Hartolassa Kela-asioissa palvelee kunnan yhteispalvelupiste.

Yhteyshenkilö Kelassa

vakuutussihteeri
Pirjo Kuisma
Kela Päijät-Hämeen vakuutuspiiri/Lahden toimisto
puh. 020 635 1434
pirjo.kuisma@kela.fi

3 TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO

Työ- ja elinkeinotoimisto palvelee kaikkia työnhakijoita - työssä olevia, työttömiä ja työelämään tulossa olevia.

Palveluja löytyy omatoimisesti käytettävistä verkkopalveluista räätälöityihin henkilökohtaisiin palveluihin, joita saa työvoimaneuvojilta työ- ja elinkeinotoimistoista.

Työvoiman palvelukeskukset ovat työhallinnon, kuntien ja Kelan yhteisiä palvelupisteitä. Ne palvelevat henkilöitä, joiden työllistyminen on eri syistä vaikeutunut.

3.1 Työnhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston työnhakija-asiakkaat saavat monenlaista apua työnhakuun: henkilökohtaista opastusta sekä tietoa avoimista työpaikoista, työmarkkinoista, koulutuksesta, ammateista sekä yrittäjyydestä. Työnhakijaksi voi ilmoittautua henkilökohtaisesti käymällä tai käyttämällä sähköistä työnhakijalomaketta.

Työnhakijaksi ilmoittautuneen kanssa keskustellaan toiveista ja tavoitteista sekä tehdään yhdessä työnhakusuunnitelma, jossa sovitaan, miten hakija etsii työtä ja miten virkailija voi häntä tässä tukea.

Käytössä ovat myös työhallinnon monipuoliset sähköiset palvelut.

Osoitteesta www.mol.fi löytyy työnhakuun liittyvää informaatiota. Avointen työpaikkojen lisäksi sivustolta löytyy tietoa myös haussa olevista työvoimakoulutuksista. Lisäksi sivuilta löytyy tietoa ammateista, urasuunnittelusta, yrittämisestä, työsuhteasioista sekä paikka- ja koulutusvahtipalvelut.

3.2 Yrittäjäksi starttirahalla

Starttirahalla edistetään yrittäjyyttä ja työllistymistä. Starttiraha turvaa yrittäjän toimeentulon sinä aikana, kun yritystoimintaa käynnistetään ja toiminta vakiintuu. Starttirahaa voidaan myöntää työttömälle työnhakijalle sekä myös palkkatyöstä, opiskelusta tai kotityöstä kokoaikaiseksi yrittäjäksi siirtyvälle.

3.3 Työnhakukeskus

Heinolan työ- ja elinkeinotoimistossa toimii työnhakukeskus, jossa on tietokoneita ja virkailijoita neuvomassa henkilökohtaisesti työnhakuun liittyvissä asioissa. Työnhakukeskuksessa järjestetään myös monenlaisia info- ja rekrytointitilaisuuksia, kuten sähköisten palvelujen infot, eri ammattialoja esitteleviä koulutusinfoja, työnantajien rekrytointitilaisuuksia ja työnhakuklubi, joka kokoontuu kerran viikossa ja jonne voi ilmoittautua virkailijoiden kautta. Työnhakuklubissa on tuoreimmat tiedot työpaikoista, vinkkejä ja ohjausta työn hakemisessa, opastusta työhakemuksen ja ansioluettelon tekemiseen tietokoneella sekä nettiyhteys paikkojen hakemiseen.

Toimisto hankkii myös eripituisia työnhakuvalmennuksia, joissa opitaan käyttämään tietokonetta työnhaussa, tunnistamaan omat vahvuudet, tekemään hyvä hakemus sekä valmistautumaan työnhakuhaastatteluun.

3.4 Työharjoittelu ja työelämävalmennus

Työtön työnhakija voi osallistua työharjoitteluun tai työelämävalmennukseen perehtyäkseen työelämään sekä edistääkseen työhönsijoittumistaan ja ammattitaitoaan. Työharjoittelu ja työelämävalmennus ovat hyviä vaihtoehtoja uudenlaisten työtehtävien kokeilemiseen ja työhön valmentautumiseen, vaikka hakija olisi ollut jo pitkäänkin poissa työelämästä. Työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa voi myös kokeilla erilaisten ammattien ja työpaikkojen kiinnostavuutta ja soveltuvuutta.

3.5 Ammatillisen ohjauksen ja kuntoutuksen palvelut

Kun tarvitaan ohjausta ammatinvalinnassa, urasuunnittelussa tai koulutukseen hakeutumisessa, on asiakkaiden käytettävissä myös ammatinvalintapsykologi. Ammatinvalinnanohjaus on kaikille avointa ja maksutonta.

Toimiston koulutusneuvojalta saa tietoa koulutusmahdollisuuksista, opintojen rahoituksesta sekä aloista ja ammateista.

Työ- ja elinkeinotoimiston ammatillisen kuntoutuksen palvelut auttavat tekemään työhön tai koulutukseen liittyviä suunnitelmia ja ratkaisuja, joissa asiakkaan terveydentila otetaan huomioon.

3.6 Työvoimakoulutus

Työvoimakoulutuksen tavoitteena on parantaa työhön sijoittumisedellytyksiä. Se on aikuiskoulutusta, joka on tarkoitettu ensisijaisesti 20 vuotta täyttäneille työttömille työnhakijoille tai työttömyysuhan alaisille henkilöille. Koulutus on monipuolista ja käytännönläheistä ja se sisältää myös työssä oppimista. Suuri osa koulutuksesta on ammatilliseen tutkintoon tai sellaisen osaan johtavaa. Useimmiten työvoimakoulutus on jatko- ja täydennyskoulutusta jo aiemmin joko opiskelemalla tai työssä oppimalla hankitulle ammattitaidolle. Työvoimakoulutus soveltuu hyvin myös ammatin vaihtoa tarvitseville.

Työvoimakoulutuksena järjestetään myös valmentavaa koulutusta, joka voi olla esimerkiksi tietylle ammattialalle ohjaavaa tai maahanmuuttajille suunnattua kielikoulutusta.

Yhteystiedot

Toiminta-alue: Heinola, Sysmä ja Hartola

Käyntiosoite:

Rauhankatu 3 a

18100 Heinola

Postiosoite:

PL 35

18101 Heinola

Puhelin: 010 19 4040, 010 60 40040

Faksi: 010 60 4527

4 KOULUTUSKESKUS SALPAUS

Päijät-Hämeen Koulutuskonserniin kuuluva Koulutuskeskus Salpaus järjestää ammatillista koulutusta nuorille ja aikuisille sekä tekee kehittämissyhteistyötä elinkeinoelämän kanssa.

Salpauksen toimipisteitä on Heinolan lisäksi Lahdessa, Orimattilassa, Hollolassa, Nastolassa ja Asikkalassa. Salpaus järjestää kaikkien alojen ammatillista koulutusta: perustutkintoja lähes 40, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja yhteensä lähes 100; lisäksi ylioppilastutkinto.

4.1 Toimenpiteet

4.1.1 Nuorisoasteen ammatillinen koulutus

Heinolassa koulutusta järjestetään seuraavilla koulutusaloilla: AV-viestintä, autoala, kone- ja metalliala, liiketalous ja hallinto, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, rakennusala, sähköala, tietojenkäsittely, tietotekniikka, turvallisuusala. Maahanmuuttajahakijat voivat hakea ammatilliseen koulutukseen yhteishaussa joustavan valinnan kautta, jos heillä ei ole suomalaista päästötodistusta. Kaikki maahanmuuttajat kutsutaan kielikokeeseen. Ammatillisessa koulutuksessa maahanmuuttajaopiskelijoilla on mahdollisuus opiskella suomea suomi toisena kielenä tavoitteiden mukaisesti.

4.1.2 Aikuiskoulutus ja työelämäpalvelut

Aikuisten ammatilliseen tai ohjaavaan koulutukseen haetaan joko TE-toimiston kautta tai ilmoittautumalla suoraan oppilaitokseen (omaehtoinen koulutus). Koulutusta järjestetään seuraavilla aloilla: kone- ja metalliala, liiketalous ja hallinto, matkailu-, ra-

vitsemis- ja talousala, rakennusala, sähköala, tietojenkäsittely, tietotekniikka, sosiaali- ja terveysala, maahanmuuttajakoulutus. Maahanmuuttajahakijoiden kielitaito arvioidaan yksilöllisesti ennen koulutuksen alkua.

4.1.3 Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Maahanmuuttajille toteutetaan vuosina 2009 – 2011 kotoutumiskoulutusta työvoimapolitiittisena koulutuksena non-stop periaatteella. Koulutus noudattaa Opetushallituksen suositusta Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksesta 21.5.2007. Koulutus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa Heinolan maahanmuuttajatarpeet huomioiden. Koulutukseen haetaan TE-toimiston kautta. Suomen kielen perusopinnot järjestetään opiskelijoiden lähtötason mukaan muodotetuissa ryhmissä: perustaso 1, 2, 3, jatko-opinnot 1 ja jatko-opinnot 2. Opiskelupäivän pituus on klo 8.15 – 15.15. Opiskelijoille maksetaan koulutuksen ajalta koulutus- tai työmarkkinatukea sekä lisäksi ylläpitokorvausta.

Koulutuksen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tarkoitus on saavuttaa sellainen kielitaito, jolla opiskelija selviää jokapäiväisessä elämässä, jatko-opinnoissa tai työelämässä (yksi-taso 3/6). Opiskelija saa myös tietoja ja taitoja, jotka auttavat sopeutumaan suomalaiseen työelämään ja yhteiskuntaan. Opiskelijoille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Yhteystiedot ja lisätietoja maahanmuuttajien aikuiskoulutuksesta

Kyllike Ladva
Koulutuskeskus Salpaus
Opintie 2
18200 Heinola
puh. 044 708 0288
kyllike.ladva@salpaus.fi

HEINOLA

5 HEINOLAN KAUPUNGIN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

5.1 Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on edistää ja ylläpitää henkilön, perheen ja yhteisön hyvinvointia ja terveyttä sekä selviytymistä elämänsä eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä sekä asiakkaiden ohjaamista vastuunottoon omasta hyvinvoinnistaan.

Erityisen tärkeänä nähdään maahanmuuttajien kotiutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan.

Väestölle turvataan lakien edellyttämä hoito ja palveluun pääsy. Palveluja tuotetaan omana toimintana sekä ostetaan kunnilta, kuntayhtymiltä, muilta palveluja tuottavilta yhteisöiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta.

5.1.1 Terveyspalvelut

Voimavarat

Heinolan kaupungin terveystoimella on kattavat perusterveydenhuollon, perustason erikoissairaanhoidon sekä laajat tuki- ja asiantuntijapalvelut. Lääkäreiden ja sairaanhoitajien vastaanotot sekä terveysneuvonta kuten äitiys - ja lastenneuvola sekä perhesuunnittelu toimivat väestövastuuperiaatteella. Reumantiellä sijaitsevassa hammashoitolassa toimii mm. oikomishoitoon erikoistunut hammaslääkäri. Erikoissairaanhoidossa on sisätautien, kirurgian ja naistentautien erikoissalat sekä äitiyspoli-klinikka ja aikuispsykiatrinen avohoitoyksikkö.

Terveystoimen tarjoamat palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin normaalin potilas-/asiakastyön puitteissa.

Toimenpiteet

Heinolan kaupungissa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus samoihin terveydenhoito-palveluihin kuin kantaväestölläkin. Alkuvaiheessa maahanmuuttajat tarvitsevat perus-ohjausta terveyspalveluista ja niiden käytöstä. Maahanmuuttajat ohjataan siihen väestövastuuyksikköön, johon he asuinpaikkansa perusteella kuuluvat. Kotouttamis-suunnitelma toteutetaan yksilöllisesti asiakkaan, perheen ja eri viranomaisten kanssa siten, kuin asiakkaan tarpeet sen vaativat.

Yhteyshenkilö

Terveydenhoitaja
Taimi Honkamäki
Torikatu 13
18100 Heinola
puh. (03) 849 4286

5.1.2 Sosiaalipalvelut

Voimavarat

Sosiaalitoimen tarjoamat palvelut maahanmuuttajille järjestetään hyödyntämällä jo olemassa olevia palveluja. Erillisiä määrärahoja tarkoitukseen ei ole varattu. Sosiaalikeskuksessa työskentelee sosiaalihoaja, jolle maahanmuuttajien asiakkuudet on keskitetty kotouttamisen ajalla.

Toimenpiteet

Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla. Sosiaalipalveluja ovat mm.

- sosiaalityö
- kasvatus- ja perheneuvonta
- perheasioiden sovittelu
- ottolapsineuvonta
- lapsen huolto- ja tapaamisasiat
- tukiasuminen ja muiden asumispalvelujen järjestäminen
- lastensuojelun palvelut, kuten avohuollon tukitoimet, perhehoito ja laitoshoido
- nuorten rikoksenteekijöiden henkilötutkinnat ja muu huolto
- päihdehuolto
- toimeentulotuki
- vammaisten erityispalvelut.

Kotoutumissuunnitelmat laaditaan joko normaalina sosiaalityönä tai yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Myös kotoutumissuunnitelmien seuranta tapahtuu normaalien asiakastyön puitteissa. Asiakas ohjataan tarpeen mukaan myös muiden palvelujen piiriin.

Yhteistyö

Sosiaalihoaja on keskeinen yhdyshenkilö sosiaalikeskuksessa suunniteltaessa toimenpiteitä ja laadittaessa kotoutumissuunnitelmaa. Sosiaalihoaja tekee myös yhteistyötä muiden viranomaisten ja vapaaehtoistahojen kanssa asiakkaan / perheen tarvitseman palvelukokonaisuuden toteutumiseksi.

Yhteyshenkilö

Sosiaaliohjaaja
Meira Hämäläinen
Sosiaalikeskus
Rauhankatu 3
18100 HEINOLA
Puh. (03) 849 3124
gsm 050 554 671
meira.hamalainen@heinola.fi

5.2 Sivistystoimi

5.2.1 Koulutuspalvelut

Perusopetuslain (1.1.1999) mukaan maahanmuuttajien koulutuksen tavoitteena on:

- oppivelvollisuuden suorittaminen
- antaa valmiuksia toimia tasavertaisesti suomalaisessa yhteiskunnassa
- pitää yllä heidän omaa kulttuuri-identiteettiään
- mahdollisimman toimiva kaksikielisyys: suomen kielen hallitseminen ja oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitäminen
- tasavertaiset mahdollisuudet jatko-opintoihin suomalaisten oppilaiden kanssa

Voimavarat

Maahanmuuttajien opetusta Heinolassa järjestetään yleisopetuksessa, jossa oppilaat saavat tukea tarpeidensa mukaisesti, tai perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa tarvittavat tiedot perusopetukseen siirtymiselle sekä edistää oppilaan kotoutumista ja kehitystä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus vastaa tällä hetkellä puolen vuoden oppimäärää, mutta sitä ollaan pidentämässä vuoden mittaiseksi. Valmistavan opetuksen antaminen on koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

Perusopetuslain 16 §:n mukaan opinnoissa tilapäisesti jälkeen jääneille tai muutoin erityistä tukea tarvitseville tulee antaa tukiovetusta. Tämä koskee myös maahanmuuttajaoppilaita. Maahanmuuttajien tukiovetukseen ovat oikeutettuja ne oppilaat, joiden maahantulosta on kulunut enintään neljä vuotta.

Perusopetuslain mukaan koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Kunta voi järjestää perusopetusta ja esiopetusta vieraalla kielellä, mutta velvollisuutta vieraskielisen opetuksen järjestämiseen ei ole. Vähemmistöuskontojen ja elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään, jos vähintään kolme opetukseen oikeutettua asuu saman kunnan alueella.

Tuntikehyksessä on maahanmuuttajaoppilaiden tehostettua tukea varten erillinen tuntimäärä. Vuosittaisessa opetusresurssissa maahanmuuttajien opetukseen on tällä hetkellä kohdennettu 8 vuosiviikkotuntia.

Kaupungin koululaitokseen kuuluvia perusopetusta luokilla 1-6 antavia kouluja on yhdeksän, perusopetusta luokilla 7-9 antavia kouluja on kaksi ja lukioita yksi. Reumasäätiön sairaalassa toimii sairaalakoulu siellä kuntoutettavina oleville perusopetusikäi-

sille. Perusopetuksen luokilla 1-6 laaja-alaisia erityisopettajia on viisi ja puoli, luokilla 7-9 heitä on kaksi. Laaja-alainen erityisopettaja antaa tehostettua tukea puhe-, lukemis-, kirjoittamis- ja muista oppimisvaikeuksista kärsiville oppilaille. Seminaarin koululla toimii kaksi Eha-luokkaa, viisi yksilöllisen opetuksen erityisluokkaa ja yksi toiminnanohjauksen luokka. Tämän lisäksi Niemelän koululla toimii kielellisiin vaikeuksiin erikoistunut luokka.

Maahanmuuttajaperheiden käytettävissä ovat myös koulukuraattorin ja koulupsykologin palvelut.

Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen/kotikielen opetusta annetaan tällä hetkellä muutamassa koulussa. Samassa opetusryhmässä voi olla oppilaita eri luokilta ja eri kouluista. Koulut tekevät yhteistyötä kotikielen opetuksen järjestämisessä.

Koulutuspalveluja Heinolassa järjestävät myös Heinolan kansalaisopisto, Heinolan kuvataidekoulu, Heinolan musiikkiopisto, Koulutuskeskus salpaus, Suomen Urheiluoipisto sekä työ- ja elinkeinotoimisto.

Toimenpiteet

Käytännöt on kirjattava opetussuunnitelmaan

- Kotouttamisen käytännöt on saatava normatiiviselle tasolle, joka ohjaa selkeästi alaspäin yksittäisiä toimijoita, mutta velvoittaa samalla ylöspäin.

Opettajien ja avustajien koulutus

- Henkilökuntaa ei saa jättää yksin kotouttamisen kanssa. Jos jotain vaaditaan, on huolehdittava myös siitä, että vaatimuksiin vastaavilla henkilöillä on kokemus siitä, että he voivat hoitaa asian.

Koulun oppilaiden valmistaminen uuden kulttuurin kohtaamiseen

- Erilaisuuden kohtaaminen aiheuttaa jo ”suomalaisissakin” oppimisryhmissä haasteita. Kotouttamiseen mukaan tulevien luokkien tulee riittävän ajoissa saada valmistavaa ohjausta uusien oppilaiden saapumiseen.

Koko perheen tukeminen on lapsen tukemista

- Kotouttaminen tulee myös koulupuolella nähdä hyvin kokonaisvaltaisena prosessina, jossa yksittäistä oppilasta korostavan lähestymistavan tilalle tulee saada koko perheen huomioiva työtapa.

Äidinkielen opetuksen turvaaminen

- Oma äidinkieli on vahvasti sidoksissa omaan identiteettiin, kieli saattaa olla kotoutettavalle henkilölle ainoita tukipisteitä. Sen jatkuva tukeminen on ehdoton edellytys kotouttamisen onnistumiselle.

Myös koulumaailmassa on pystyttävä turvaamaan lapselle mahdollisuus käsitellä vaikeita asioita omalla äidinkielellä (tunnekieli)

- On tärkeää, että lapselle (ja aikuisellekin) turvataan mahdollista purkaa ahdistusta aiheuttavia tekijöitä omalla tunnekielellä. Tämän mahdollisuuden laiminlyöminen aiheuttaa henkilössä vahvoja puolustusmekanismeja, jotka estävät kotouttamisen toteutumisen.

Terapiamahdollisuus

- Jos henkilöllä on traumaattisia kokemuksia taustalla, niiden purkamiseen on varattava aikaa ja resursseja. Pakolaisstatuksella saapuvat lapset kantavat usein mukanaan hyvinkin vaikeita asioita, jotka syrjäyttävät muun psyykkisen toiminnan

Lapsi ei ole tulkki!

- Usein lipsahdetaan siihen, että ainoa henkilö, joka osaa toimia tulkkina on lapsi. Tästä käytännöstä pitää päästä pois. Lasta ei saa ottaa mukaan hoitamaan ”aikuisten” asioita. Hänelle on turvattava myös tältä osalta lapsuuden jatkuminen.

Oppilaisiin kohdistuvan rasismien selvittäminen

- Mikäli rasistista toimintaa ilmenee, on siihen puututtava yhtä tehokkaasti kuin mihinkä muuhun kiusaamisen muotoon.

Suomenkielen opetuksen tehostettu järjestäminen

- laadun seuraaminen
- tasokurssit

Kotoutettavan vanhempien saaminen mukaan toimintaan

- Lasten integroituminen yhteiskuntaan tapahtuu nopeammin, jos perhe kokonaisuutena otetaan mukaan.

Koulun muiden vanhempien tiedottaminen

- Koko koulun vanhempia tulee tiedottaa kotouttamistoimenpiteistä, että asiaan voidaan reagoida kodeissa laajemminkin

Koko toimintaverkon hahmottaminen

- Kouluilla on valmiina oma toimintaverkostonsa. Tämän verkoston yhteistyö osana kotouttamisprosessia tulee miettiä etukäteen.

Uskonnonopetuksen toteuttaminen mietittävä

- Uskonto toimii monilla maahanmuuttajilla tärkeänä osana identiteettiä ja kulttuuria. Sen häviäminen aiheuttaa ihmisissä pirstoutumistunteen, joka vaikeuttaa kaikkia psyykkisiä prosesseja.

Yhteystiedot

Koulukuraattori
Tarja Kylä-Junnila
Puh. (03) 849 3517
tarja.kyla-junnila@heinola.fi

5.2.2 Päivähoitopalvelut

Tavoitteet

Asetus lasten päivähoidosta sekä varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien perusteet määrittävät tavoitteiksi myös maahanmuuttajien kohdalla varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yleiset kasvatus- ja oppimistavoitteet lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Lisäksi tavoitteena on tukea lapsen suomenkielen oppimista ja kotouttaa lasta suomalaiseen kulttuuriin sekä oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen ja koko perheen kotoutumisen tukeminen.

Voimavarat

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä on koulutettu ja koulutetaan edelleen vastaamaan paremmin myös eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tarpeiden huomioimiseen.

Vuohiniementien päiväkodissa työskentelee venäjänkielinen koulutettu kieliavustaja, joka auttaa lapsia sopeutumaan päivähoidon alkuvaiheessa sekä tukee venäjänkielisten lasten äidinkielen kehitystä.

Niin vanhemmilla kuin myös henkilöstöllä on oikeus tulkin käyttämiseen, jotta voitaisiin avoimesti ja luottamuksellisesti keskustella kaikista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta tärkeistä asioista.

Toimenpiteet

Mikäli päivähoitoa tarvitaan vanhempien työn tai opiskelun vuoksi, se järjestetään kahden viikon kuluessa hoidon tarpeen ilmoittamisesta. Mikäli perheellä ei ole varsinaista päivähoidon tarvetta, vanhemmat alle kolmevuotiaiden lapsiensa kanssa ohjataan avointen varhaiskasvatuspalvelujen piiriin (avoin päivähoitotoiminta Elämänkaaritalossa ja Vanamossa). Yli kolmevuotiaat lapset taas ohjataan varhaiskasvatukseen joko perhepäivähoitoon tai päiväkotiin.

Maahanmuuttajalapsista saman kulttuuritaustan omaavat ja samaa äidinkieltä puhuvat lapset pyritään sijoittamaan samaan päiväkotiin ja myös päiväkodin sisällä samaan lapsiryhmään. Näin lapsella on luonteva mahdollisuus myös oman äidinkielen käyttämiseen päivän aikana. Lapset saavat myös vertaistukea muilta eri kielitaustan omaavilta lapsilta. Perheen hakeutuessa palvelujen piiriin, vanhemmille kerrotaan erilaisista vaihtoehdoista.

Jokaisella päiväkodilla ja perhepäivähoidolla on oma varhaiskasvatussuunnitelmansa (vasu), jossa on huomioitu myös monikulttuurisuus. Jokaiselle lapselle laaditaan myös henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen vanhempien kanssa.

Osana tätä henkilökohtaista vasua on myös suunnitelma lapsen kaksikielisyyden tukemiseksi.

Kaksi- tai monikielisille lapsille järjestetään varhaiskasvatuksessa suomi toisena kielinä – opetusta. Opetus on tavoitteellista ja suunnitelmallista ja sitä annetaan niin yksilöllisesti, pienryhmissä kuin suuremmissakin ryhmissä ja se sidotaan myös jokapäiväiseen toimintaan.

Yhteystiedot

Päivähoidon johtaja

Sirkka Sokka

Puh. (03) 849 3135

sirkka.sokka@heinola.fi

5.2.3 Nuorisopalvelut

Nuorisotyön tavoitteena on nuorten kasvun tukeminen, nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja nuorten sosiaalisen vahvistamisen tukeminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.

Toiminta

Nuorisopalvelut järjestävät toimintamahdollisuuksia, jotka on tarkoitettu kaikille heinolaisille lapsille ja nuorille. Henkilökuntaa perehdytetään kohtaamaan maahan-

muuttajalapsia ja -nuoria, jotka osallistuvat mm. kerhotoimintaan, leireille, eri tapahtumiin ja nuorten työpajatoimintaan.

Keskeiset työmuodot

- toimintatilojen järjestäminen: Nuorisokeskus Pleissi, Kunnantuvan nuorisotila, bändi-kämpät, Saksalan seikkailu- ja leirikeskus, Löysin maja
- lasten ja nuorten toimintamahdollisuuksien organisointi: leiri- ja retkitoiminta, nuorisotilatoiminta ja muu toistuva toiminta, kansainvälinen toiminta, kulttuurinen nuorisotoiminta ja päihdekasvatus
- nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuuksien ylläpito: Nuorisovaltuusto, sähköinen verkkopalvelu www.aloitekanava.fi sekä Heinolan lapsi- ja nuorisoparlamentti
- nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisoryhmien tukeminen: annetaan toimitiloja ja myönnetään taloudellista tukea toimintaryhmille

Työpajatoiminta

Työpajatoiminnan tavoitteena on edistää nuorten kouluttautumista ja työllistymistä sekä tukea nuoria elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Työpajalla toimii verhoilu-, entisöinti-, puu- ja polkupyöräosastot sekä ulkoisten töiden osasto. Lisäksi nuoret pitävät kesäaikana Vesitornin kahvilaa.

Yhteystiedot

Nuorisotoimenjohtaja
Heli Warty
Puh. (03) 849 3725
heli.warty@heinola.fi

5.2.4 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tavoitteena on huolehtia kunnan kulttuuri- ja kirjastopolitiikasta ja toiminnasta.

Voimavarat

Kirjastossa on normaalin aukioloajan puitteissa mahdollisuus saada tietoa vieraskielisistä palveluista.

Kulttuuritoimistolla on normaalin asiakaspalvelun puitteissa tilaisuus kertoa palveluistaan ja jakaa Heinolasta tietoa vieraskielisten esitteiden ja palvelukarttojen muodossa. Kulttuuritoimisto tarjoaa tietoa kulttuurijärjestöistä, joita Heinolassa toimii yli kaksikymmentä. Kulttuurijärjestöt tarjoavat heinolalaisille mahdollisuuden harrastaa teatteria, tanssia, musiikkia ja taidemaalauksia samanhenkisten ihmisten kanssa. Lisäksi kulttuurilautakunta avustaa kulttuuritoimintaa Heinolassa tekeviä ja edistäviä järjestöjä rahallisesti.

Toimenpiteet

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut järjestävät yleisötilaisuuksia, jotka tukevat kuntalaisten fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, tiedollista ja taidollista kasvua.

Kirjastossa on luettavissa ja lainattavissa kirjoja, lehtiä, DVD- ja cd-levyjä, videoita ja muuta tietoaineistoa.

Vuodessa yli kaksikymmentä yleisötilaisuutta ympäri kaupunkia järjestävä kulttuuri-toimi tarjoaa heinolalaisille henkistä hyvinvointia ja vireyttä. Kirjastotoimi tarjoaa maksutta asiakkaiden käyttöön kirjoja, lehtiä, äänitteitä, videoita, DVD -levyjä ja muuta tietoaineistoa. Lisäksi kirjastossa on mahdollisuus internetin käyttöön maksutta. Heinolan historiaan voi tutustua museossa, jossa sitä esitellään esinein, valokuvin ja pienoismallein. Vaihtuvia näyttelyitä on useita vuodessa. Kulttuuritoimen tavoitteena on järjestää yleisötilaisuuksia, joissa on tarkoitus tuoda esille eri maiden kulttuuria.

Yhteystiedot

Kulttuurisihteeri
Saija Jäppinen
Maaherrankatu 1 B
18100 Heinola
Puh. (03) 849 3603
saija.jappinen@heinola.fi

5.2.5 Liikuntapalvelut

Tavoitteena on, että kunnalla on tarjolla monipuoliset ja runsaat harrastusmahdollisuudet, jotka tavoittaisivat myös maahanmuuttajat niin, että jokaisella maahanmuuttajalla olisi vähintään yksi oma harrastus.

Voimavarat

Heinola tarjoaa hyvät edellytykset liikunnan harrastamiseen. Heinolan kaupungin liikuntapalvelut hoitaa ja valvoo liikuntapaikkoja, kehittää liikuntaedellytyksiä sekä avustaa liikuntajärjestöjen toimintaa. Liikuntapalvelut järjestävät ryhmäliikuntaa erilaisille erityisryhmille, työikäisille heinolalaisten yritysten henkilöstöille sekä työttömille. Lisätietoja liikuntapalveluista saa liikuntatoimistosta ja kirjastosta sekä internetistä osoitteesta:

<http://www.heinola.fi/FIN/Palvelut/Liikunta/etusivu.htm>

Urheiluseurat ja yhteisöt järjestävät Heinolassa monipuolista liikuntatoimintaa. Liikuntajärjestöistä ja -seuroista löytyy lisätietoja osoitteesta:

<http://www.heinola.fi/FIN/Palvelut/Liikunta/Liikuntajarjestot/liikuntajarjestot.htm>

Yhteystiedot

Marjut Nipuli
Urheilukatu 2
18100 Heinola
Puh. (03) 849 3701

5.3 Tekninen toimi

Teknisen toimen tavoitteina ovat tonttitarjonnan ylläpitäminen raakamaan hankinnalla ja kaavoituksella, toimiva infrastruktuuri, terveelliset ja turvalliset julkiset rakennukset, riittävä vuokra-asuntotarjonta eri asukasryhmille sekä terveellinen ja maittava ruoka kouluille, päiväkodeille ja sairaalalle.

Voimavarat

Teknisen toimen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin hyödyntäen olemassa olevia palveluita. Tekninen toimi voisi myönnettyjen määrärahojen riittäessä työllistää monen eri ammatin taitajia.

Toimenpiteet

Tärkein teknisen toimen tarjoama palvelu maahanmuuttajia kotouttaessa liittyy asuntojen järjestämiseen.

5.3.1 Vuokra-asuntoyksikkö

Tavoitteet

Kiinteistö Oy Heinolan vuokra-asuntojen pyrkimys on tarjota vuokra-asuntoja Heinolassa ensisijaisesti aravalain edellytykset täyttävälle henkilölle. Maahanmuuttajien asuttamisessa ja asumisen onnistumisen edellytyksenä on luoda hyvä ja toimiva verkosto eri ammattiryhmien kesken.

Voimavarat

Maahanmuuttajat ovat kaupungin vuokra-asuntojonossa samassa asemassa kuin muutkin hakijat. Lähtökohtana tulee pitää sitä, että vuokra-asunto osoitetaan pysyvän tai pysyväisluontoisen oleskeluluvan saaneille henkilöille. Heinolassa on saatavilla kohtuullisesti vuokra-asuntoja.

Toimenpiteet

Heinolassa maahanmuuttajilla on mahdollisuus saada vuokra-asunto kuten muillakin hakijoilla. Asukkaiden valinnan perusteena aravavuokra-asuntoihin on sosiaalinen tarkoituksenmukaisuus. Valtioneuvosto vahvistaa asukkaiden valintaperusteet. Etusijalle on asetettava asunnottomat ja muut kiireellisimmässä asunnon tarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijaruokakunnat.

Asunnon haku tapahtuu joko kirjallisella lomakkeella tai internet-pohjaisella haulla (www.asuminen.fi).

Yhteystiedot

Asumisneuvoja
Rita Ruotsalainen-Kyynäräinen
Rauhankatu 3
18100 HEINOLA
puh. (03) 849 3264
GSM 044 797 8569
rita.ruotsalainen-kyynarainen@heinola.fi

6 HEINOLAN SEURAKUNTA

Heinolan seurakunta on evankeliumista elävä kohtaamisen yhteisö, jonka toiminnan keskuksena on jumalanpalvelus.

Seurakunnan tehtävä maahanmuuttajien kotouttamissuunnitelmassa on pitää huolta, että Heinolan seurakunnan tavoite ja toiminnot koskevat myös maahanmuuttajia: heillä on tietoisuus yhteisöstä ja mahdollisuus kuulua ja/tai osallistua yhteisön toimintaan oman valintansa mukaan.

6.1 Voimavarat

Seurakunnan diakoniatyössä on maahanmuuttotyö nimetty yhdelle viranhaltijalle, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että työalan tehtävä, kohdata ihminen kristillisen rakkauden pohjalta antamalla aineellista, hengellistä ja henkistä tukea sitä tarvitsevalle sekä edistää lähimmäisen vastuuta, toteutuu myös maahanmuuttajan kohdalla. Heinolan seurakunnan perustavoitetta on toteuttamassa koko seurakunta eri työaloineen sekä luottamushenkilöt ja vapaaehtoistyöntekijät. Työalojen vastaavina toimivat nimetyt papit. Kirkkoherra vastaa koko seurakunnan toiminnasta.

6.2 Toimenpiteet

Toimintasuunnitelma tehdään ja tarkistetaan vuosittain, joten toiminnan sisältö voi vaihdella, kuitenkin niin että perustavoite pysyy. Käytännössä kaiken ikäisille on järjestetty monipuolista tarjontaa.

Haasteena on saada erityisesti aikuisille maahanmuuttajille tietoa toiminnasta sekä saada heidät osallistumaan seurakunnan toimintaan.

Erityisesti maahanmuuttajille suunnattua toimintaa seurakunnassa on tällä hetkellä kesäisin järjestettävät saunaillat sekä yhteisiä, yksittäisiä seurakuntailtoja paikallisille ja maahanmuuttajille.

Yhteystiedot

Heinolan seurakunta
maahanmuuttotyöstä vastaava diakoniatyöntekijä
Katriina Mäkinen
Harjukatu 9
18100 Heinola
puh. 050 595 1406
puh. (03) 859 2526 (diakoniatuimisto, seurakuntakeskus)
www.heinolanseurakunta.fi

Evankelis-luterilaisen seurakunnan lisäksi Heinolasta löytyy mm. Helluntai seurakunta, Jehovan todistajat, Vapaakirkko, Suomen Adventtikirkko ja Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkko. Suomen ortodoksinen seurakunta ja islamilainen yhteisö toimivat Lahdessa.

7 JYRÄNKÖLÄN SETTLEMENTTI RY

Jyränkölä on yleishyödyllinen, voittoa tuottamaton rekisteröity yhdistys. Jyränkölän työmuotoja ovat asumis- ja avopalvelut, koulutus ja opetus, sosiaalinen toiminta, vapaaehtoistyö ja työllistämistoiminta sekä nuorisotyö. Jyränkölä toimii pääsääntöisesti Heinolassa, mutta avopäihdetyön osalta koko Päijät-Hämeen maakunnassa.

Jyränkölä kuuluu suomalaiseen settlementtiliikkeeseen, joka on "poliittisesti sitoutumaton, ekumeenisen kristillisen perustansa tunnustava kansalaisliike ja tukee ihmisenä ja lähimmäisenä kasvamista sekä elämän eheytymistä. Jyränkölä on verkostomaisesti toimiva palveluorganisaatio, joka yhteistyössä Heinolan kaupungin, valtion ja maakunnallisten viranomaisten sekä Päijät-Hämeessä toimivien sosiaali- ja koulutusalan organisaatioiden kanssa tarjoaa eri-ikäisille ihmisille läpi elämän ulottuvan tuen elämän hallintaan, henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin sekä yhteisöllisyyteen.

7.1 Vapaaehtois- ja työllistämistoiminta

Keskustassa sijaitseva Tuttavantupa sekä asukastuvat Tommolassa ja Mustikkahaassa ovat avoimia kohtaamispaikkoja. Tuttavantupa organisoii vapaaehtoistoimintaa ja kaikilla tuvilla on erilaisia kerho- ja viriketoimintoja. Jyränkölä tarjoaa sosiaali- ja terveysalan järjestöille kokous- ja päivystysmahdollisuuksia sekä tekee järjestöjen kanssa tiivistä yhteistyötä.

Jokaisella tuvalla on asiakaspäätteet internet-yhteyksin. Käytöstä peritään pieni maksu (0,50 € puoli tuntia). Kämmen-ruuanjakelu organisoidaan myös Tuttavantuvan kautta ja jakopäivä on torstaisin vesitornin tiloissa.

Tommolan tuvalla kokoontuu viikoittain maahanmuuttajille suunnattu Druspa -keskustelukerho (druspa tarkoittaa ystävyttä), joka on perustettu 1995. Osallistujia kerhossa on muun muassa Venäjältä, Irakista, Marokosta ja Kiinasta, ja kielitaito osallistujilla on vaihteleva. Keskustelukieli on suomi ja keskustelun aiheina yleiset arkipäivän asiat ja kieliooppiosiot. Kerhon vetäjänä toimii vapaaehtoistyöntekijä.

Työniloa-projekti tarjoaa työllistämistoimintaa sekä koulutusta ja kursseja.

7.2 Heinolan kansalaisopiston palvelut

Kansalaisopisto-opetuksen tavoitteena on tarjota opiskelumahdollisuuksia eri väestö- ja ikäryhmille. Tavoitteena on opiskelun myötä madalta asenteista johtuvia esteitä ja vähentää ennakkoluuloja väestöryhmien väliltä. Kansalaisopistossa pyritään herättämään maahanmuuttajien kiinnostus omaehtoiseen itsensä kehittämiseen ja opiskeluun. Ryhmässä tapahtuvan opiskelun tavoitteena on tuottaa myönteisiä kokemuksia ja oppimisen elämyksiä, tukea ihmisen sosiaalista ja emotionaalista kehitystä sekä sitä kautta parantaa arjen hallintaa ja elämän laatua. Kaiken kaikkiaan suomalaisten ja maahanmuuttajien opiskelulla samassa ryhmässä edistetään kotoutumista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä luodaan konkreettisia ja luontevia foorumeita kielen oppimiselle.

Toimenpiteet

Kansalaisopisto on kaikille avoin, yleissivistävä oppilaitos. Heinolan kansalaisopiston opinto-ohjelma käsittää vuosittain noin 650 erilaista kurssia tai opintoryhmää eri ainealueilta. Lisäksi opistossa järjestetään työvoimapolitiittista ja tilauskoulutusta sekä taiteen perusopetusta lasten ja nuorten kuvataidekoulussa. Kansalaisopiston perusopetukseen voivat vapaasti osallistua kaikki halukkaat – niin maahanmuuttajat kuin kantaväestökin.

Paikallisiin erityistarpeisiin kansalaisopisto voi vastata suunnittelemalla räätälöityjä opintokokonaisuuksia tai kursseja eri aineissa ja erilaisille ryhmille myös yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kansalaisopistossa järjestetään säännöllisesti myös suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta edistäviä kursseja ja ilmaisluentoja.

Opetusministeriö on myöntänyt kansalaisopistoille ns. opintoseteliavustusta vuosina 2007 ja 2008. Heinolan kansalaisopistossa avustuksen kohderyhmänä ovat mm. maahanmuuttajat, joille räätälöidään opintomaksuiltaan edullista opetusta (esim. laulukielikylpy maahanmuuttajille). Osa avustuksesta jaetaan opiskelijoille henkilökohtaisina opintosetelilennuksina, jolloin opiskelija voi valita opiston tarjonnasta haluamansa ryhmän.

Heinolan kansalaisopistossa työskentelee tuntiopettajina useita maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Heidän osaamistaan voidaan hyödyntää esim. harvinaisten kielten opetuksessa ja kansainvälisyyskasvatuksessa.

Opiston henkilökunta ottaa opetusta suunnitellessaan huomioon maahanmuuttajien koulutustarpeet ja -toiveet. Lisäksi kansalaisopistossa seurataan maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrän kehittymistä vuosittain.

Yhteystiedot

Jyränkölän Setlementti ry
Siltakatu 11
18100 HEINOLA
Puh. (03) 859 2120/ vaihde
www.jyrankola.fi
etunimisukunimi@jyrankola.fi

Heinolan muut järjestöt ja yhdistykset:
http://www.heinola.fi/FIN/Yleistietoja_Heinolasta/Yhdistysrekisteri/yhdistysrekisteri.htm

HARTOLA

8 HARTOLAN KUNNAN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

8.1 Sivistystoimi

8.1.1 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tavoitteena on huolehtia kunnan kulttuuri- ja kirjastopolitiikasta ja toiminnasta. Kulttuuritoimen tulosalue käsittää kulttuuri-, kirjasto-, ja museotoimen sekä kotitalousneuvonnan palvelut.

Voimavarat

Hartolan kulttuuritoimi tarjoaa toimintaa ja kulttuuripalveluja kuntalaisille, kesäasukkaille ja matkailijoille. Hartolan kulttuuritoimi tuottaa kulttuuripalveluja yhteistyössä järjestöjen ja laitosten kanssa. Välitämme kulttuuritietoutta ja tarjoamme neuvontapalveluja niin yksityisille kuin yhteisöillekin. Tarjoamme tiloja kulttuuritoimintaan ja huolehdimme Jokirannan ja Vanha- Koskipään toiminnasta. Vuosittain myönnämme avustuksia yhdistysten kulttuuritoimintaan.

Toimenpiteet

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut järjestävät yleisötilaisuuksia, jotka tukevat kuntalaisten fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, tiedollista ja taidollista kasvua. Kirjastossa on luettavissa ja lainattavissa kirjoja, lehtiä, DVD- ja cd-levyjä, videoita ja muuta tietoa-

toimintaa. Vapaaseen sivistystyöhön kuuluvat Kansalaisopisto ja musiikkikoulu, jotka tuotetaan ostopalveluina Itä-Hämeen opistolta. Itä-Hämeen opisto tarjoaa maahanmuuttajille erilaisia kursseja kielissä valmentavien ja kotiuttavien koulutusten muodossa. Maahanmuuttajille tarjoavasta lukioon valmentavasta koulutuksesta voi tiedustella opiston rehtorilta.

Yhteystiedot

Vapaa-aikaohjaaja
Anna-Maija Muurinen
Kuninkaantie 16
19600 Hartola
Puh. 044 743 2257
anna-maija.muurinen@hartola.fi

8.1.2 Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikuntatoimessa huomioidaan nykyiset vapaa-ajan laatuun tuomat haasteet ja vaatimukset. Kuntalaisille ja Hartolassa vieraileville tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen liikunnanharrastamiseen. Tavoitteeseen päästään tekemällä yhteistyötä eri järjestöjen ja liikunta-alan toimijoiden kanssa.

Sivistystoimi ei tarjoa maahanmuuttajille erillistä toimintaa, mutta sen järjestämä toiminta, nuokku, kerhot, leirit, retket yms., ovat avoimia kaikille lapsille ja nuorille.

Kunnan vapaa-aikaohjaajalta voi tiedustella kunnan tarjoamista vapaa-aikapalveluista.

Yhteystiedot

vapaa-aikaohjaaja
Anna-Maija Muurinen
Kuninkaantie 16
19600 Hartola
puh. (03) 843 2257
gsm 044 7432 257
anna-maija.muurinen@hartola.fi

8.1.3 Opetus- ja koulutuspalvelut

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetus-tehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika, huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimis-

valmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatusta ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatuksiin, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Yhteystiedot

rehtori
Irja Niilahti
Hartolan yhtenäiskoulu
gsm 044 7432 270
puh. (03) 8432 270
irja.niilahti@hartola.fi

8.1.4 Työpajatoimintaa maahanmuuttajille

Maahanmuuttaja voi opetella työn tekemistä työpajalla. Hartolassa työpajatoimintaa järjestää Hartolan TyöVarikko. Työpaja on 15 – 64 -vuotiaille tarkoitettu työharjoittelupaikka. Sopimukset tehdään työ- ja elinkeinotoimiston lomakkeilla: työharjoittelu, työkokeilu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta.

Työpaja on tarkoitettu työttömille työnhakijoille, pitkäaikaistyöttömille, koulunsa keskeyttäneille, syrjäytymisuhan alla oleville tai syrjäytyneille, jotka tarvitsevat tukea elämän hallintaan liittyvissä asioissa. Työpajojen tavoitteena on parantaa henkilön arjenhallintaa ja valmiuksia koulutukseen tai työhön. Jaksot räätälöidään yksilöllisesti henkilön tavoitteita kunnioittaen.

Hartolan TyöVarikon työtoiminnan tarjoamat palvelut ovat verstaas, tekstiilipaja ja työpalvelu. Verstaalla toimii puuosasto, jossa tehdään mm. kunnostustöitä ja uustuotantoa. Tekstiilipajalla tehdään ompelu-, verhoilu- ja kädentaitotöitä. Työpalvelu välittää apu- ja työtoimintaa erilaisiin työtehtäviin ja alihankintatöihin.

Työpajalle hakeudutaan työ- ja elinkeinotoimiston tai Itä-Hämeen työvoiman palvelukeskuksen kautta. Yhteyttä voi ottaa myös suoraan työpajaan.

Yhteystiedot

Hartolan TyöVarikko
Eteläinen teollisuustie 7
19600 HARTOLA
puh. 044 743 2431, Janne Rinne
www.hartola.fi/tyovarikko

8.2 Sosiaali- ja terveystoimi

8.2.1 Terveyspalvelut

Terveystoimen tehtävänä on tuottaa ja järjestää laadukkaita ja tuloksellisia perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja.

Voimavarat ja toimenpiteet

Hartolan ja Sysmän kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut on siirretty 1.1.2007 alkaen Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hoidettavaksi.

Maahan muuttaneiden terveydenhuollon vastaanottopalvelut annetaan Sysmän ja Hartolan terveysasemilla voimassa olevien lakien mukaisesti samoilla periaatteilla kuten palveluja muillekin kuntien asukkaille annetaan

8.2.2 Sosiaalipalvelut

Kunnassa asuvalla maahanmuuttajalla on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muillakin kunnan asukkailla. Sosiaalipalveluja ovat mm. sosiaalityö, kasvatus- ja perheneuvonta, kotipalvelu, asumispalvelut, laitoshuolto, perhehoito, omaishoidontuki, lasten- ja nuorten huolto, kehitysvammaisten erityishuolto, vammaispalvelut, päihdehuollon palvelut, lastenvalvojan palvelut, ottolapsineuvonta, perheasioiden sovittelu, lapsen huolto- ja tapaamisoikeuden palvelut sekä elatustuki ja toimeentulotuki.

Sosiaalitoimen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin, hyödyntäen olemassa olevia palveluja. Kotouttamissuunnitelmat laaditaan sosiaalityönä normaalin asiakastyön puitteissa ja samoin tapahtuu suunnitelmien seuranta.

Sosiaalityöntekijä tukee suunnitelmaa seuraamalla maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta. Maahanmuuttajat ohjataan tarpeen mukaan muiden palveluiden piiriin. Kulkekin sopivien ratkaisujen ja toimenpiteiden löytäminen saattaa vaatia yksilökohtaisen suunnitelman tarkistamista, jolloin sosiaalityöntekijä yhdessä maahanmuuttajan ja muiden mukana olevien viranomaisten ja tahojen kanssa arvioi suunnitelmaa.

Asiakkaan tarvitsema palvelukokonaisuus toteutetaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Sysmän ja Hartolan sosiaalityön osalta kotouttamisasiat kuuluvat aikuissosiaalityöhön. Aikuissosiaalityössä tällä hetkellä on sosiaalityöntekijänä Leena Seppälä.

Yhteystiedot

sosiaalityöntekijä
Leena Seppälä
Kuninkaantie 16
19600 Hartola
puh. 044 7432208
leena.seppala@phsotey.fi

8.3 Tekninen toimi

Teknisen osaston hallinnon tavoitteena on tuottaa teknisen toimen palvelut mahdollisimman laatutietoisesti ja tehokkaasti. Tekninen toimi hoitaa omalta osaltaan kuntaan työllisyysrahoituksella palkattavien työntekijöiden hallintopalvelut sekä töiden käytännön järjestelyt.

Maahanmuuttajille järjestetään samoja palveluja kuin kuntalaisille yleensä. Erillisiä määrärahoja maahanmuuttajien palvelujen järjestämiseen ei ole varattu.

Yhteystiedot

tekninen johtaja
Antti Kailio
gsm 044 743 2252
antti.kailio@hartola.fi

Hartolan kunnan hallinto-osastolla on tarjolla yhteensä 40 vuokra-asuntoa. Kunnan kiinteistöyhtiö Kuninkaanpitäjällä on myös tarjolla kuntalaisille yhteensä 180 vuokra-asuntoa. Kuninkaanpitäjän asukasvalintaperusteet noudattavat Arava-rahoituksen määrittelemiä yleisiä valintakriteerejä, joita ovat mm. asunnontarve, varallisuus ja tulot. Kuninkaanpitäjän asuntotoimiston tehtäviä hoitaa tilitoimisto Reijo Sertti Oy, muiden asuntojen hallinto-osasto. Maahanmuuttajat ovat kunnan vuokra-asuntojonossa samassa asemassa kuin muutkin hakijat.

Yhteystiedot Kuninkaanpitäjä

Harri Suoknuuti
gsm 044 7432 234
harri.suoknuuti@hartola.fi

Tilitoimisto Reijo Sertti Oy
Kaisa Jokinen
Yhdystie 3
19600 Hartola
Puh. (03) 7161 872

9 MUIDEN VIRASTOJEN JA JÄRJESTÖJEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

9.1 Seurakunta

Hartolan seurakunta on kirkko keskellä elämää tukemassa Hartolan kunnan asukkaiden vahvistumista uskossa Kolmiyhteiseen Jumalaan ja kasvamista lähimmäisrakkauksessa. Jotta mahdollisimman moni hartolalainen kokisi yhteyttä seurakuntaan, seurakunta keskittyy evankeliumin esillä pitämiseen ja lähimmäisenrakkauksen toteuttamiseen erityisesti henkilökohtaisten kontaktien kautta. Lähtökohtana Hartolan seurakunnan toiminnalla on Jumalan rakkaudesta lähtevä lähimmäisrakkautta, joka kunnioittaa ja arvostaa jokaista ihmistä Jumalan kuvana.

Hartolan seurakunta kutsuu mukaan toimintaansa myös maahanmuuttajia, tarjoten hengellistä, sosiaalista, henkistä ja taloudellista hyvinvointia sekä yhteyttä muiden seurakuntalaisten kanssa. Erityisiä palveluja maahanmuuttajille ei ole, mutta tarpeen mukaan niitä voidaan järjestää. Yhteyshenkilönä toimii diakonissa Kirsi Männistö.

Yhteystiedot

diakonissa
Kirsi Männistö
Hartolan seurakunta
Kirkkotie 2
19600 Hartola
puh. 050 5623 225
puh. (03) 876 300, Kirkkoherranvirasto (ma - pe klo 9-11.30)

9.2 Järjestöjen palvelut

Hartolassa ei tällä hetkellä ole tarjolla erillistä maahanmuuttajille tarkoitettua yhdistystä, mutta yhdistykset tarjoavat kaikille kuntalaisille vapaata harrastustoimintaa. Maahanmuuttajat voivat ottaa yhteyttä suoraan yhdistyksiin ja tiedustella heidän toiminnastaan enemmän.

Hartolan järjestöt voi ryhmittää seuraavasti:

- Ammattijärjestöt
- Eläkeläisyhdistykset
- Kalastuksen yhdistykset
- Kulttuuriyhdistykset
- Kylätoimikunnat
- Liikunta- ja urheiluseurat
- Maa- ja kotitalousseurat
- Maanpuolustusjärjestöt
- Metsästysseurat
- Muut yhdistykset
- Nuorisoseurat
- Puolueet

Järjestöt ja yhdistykset Hartolassa: <http://www.hartola.fi/sivistys/vapaa/jarjestot/index.htm>

SYSMÄ

10 SYSMÄN KUNNAN HALLINTOKUNTIEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

10.1 Sivistystoimi

10.1.1 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tavoitteena on huolehtia kunnan kulttuuri- ja kirjastotoiminnasta.

Voimavarat

Kirjastossa on normaalin aukiolon puitteissa mahdollisuus saada tietoa vieraskielisten palveluista. Kunnan kulttuuripalvelut ostetaan Sysmän Suvisoiton Tuki ry:ltä. Eri järjestöt tarjoavat sysmälaisille mahdollisuuden harrastaa liikuntaa, musiikkia ja teatteria samanhenkisten ihmisten kanssa. Teatteritalolla näytetään elokuvia viikoittain lukuun ottamatta kesäaikaa. Sivistyslautakunta jakaa vuosittain avustuksia järjestöille.

Toimenpiteet

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut järjestävät yleisötilaisuuksia, jotka tukevat kuntalaisten fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, tiedollista ja taidollista kasvua. Kesätapahtumista mainittakoon Sysmän Suvisoitto ja Sysmän Kirjakyläpäivät. Kirjastossa on luettavissa ja lainattavissa kirjoja, lehtiä, DVD- ja cd-levyjä, videoita ja muuta tietoa-aineistoa. Itä-Hämeen kansalaisopisto antaa yleissivistävää aikuiskoulutusta toimialueen (Hartola-Sysmä-Pertunmaa) asukkaiden tarpeiden mukaisesti.

Yhteystiedot

sivistystoimenjohtaja
Raija Hörkkö
Sivistystoimenpalvelukeskus
Valittulantie 5
19700 SYSMÄ
puh. 044 713 4536
fax (03) 717 2831
raija.horkko@sysma.fi

10.1.2 Liikunta ja nuorisopalvelut

Sysmässä vapaa-aikatoimi (nuoriso ja liikunta) ei järjestä maahanmuuttajille erillistä toimintaa. Liikunta- ja nuorisotoimen järjestämä toiminta -kerhot, leirit, retket yms. ovat avoimia kaikille lapsille ja nuorille. Myös maahanmuuttajanuoria ja -lapsia on

toiminnassa mukana. Sysmässä on maahanmuuttajia verraten vähän, joten vain maahanmuuttajille kohdistettuun toimintaan ei ole tarvetta tällä hetkellä.

Vapaa-aikatoimi tiedottaa toiminnastaan koulujen kautta, paikallislehdessä, kunnan kotisivuilla sekä yleisillä ilmoitustauluilla.

Yhteystiedot

vapaa-aikaohjaaja
Tuija Pessa
Sysmän kunta
Valittulantie 5
19700 SYSMÄ
puh. 044 7134 533
tuija.pessa@sysma.fi

10.2 Koulutoimi ja päivähoito

Sysmän kunnan opetussuunnitelma on hyväksytty 30.12.2004/115 §: Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria. Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkiellisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimismuotojen saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa. Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetuksen ja koulutuksen yleiset tavoitteet koskevat kaikkia oppilaita. Maahanmuuttajaoppilaat käyttävät samoja koululaitoksen palveluja kuin suomalaiset oppilaat. Suomessa vakinaisesti asu-

vat lapset ovat oppivelvollisia. Maahanmuuttajien kotouttamisessa erityistavoitteet ovat:

- oppivelvollisuuden suorittaminen
- tasa-arvoiset mahdollisuudet jatko-opintoihin suomalaisten oppilaiden kanssa
- vieraskielisten oppilaiden riittävä äidinkielen/kotikielen taito
- riittävä suomen kielen taito

Ei-suomenkieliset ja muusta kulttuurista tulevat lapset tarvitsevat erityistä tukea koulunkäyntinsä onnistumiseksi. Maahanmuuttajille voidaan järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Heillä on oikeus saada sekä maahanmuuttajaoppilaiden tukiopetusta että oman äidinkielen opetusta voimassa olevien säännösten mukaisesti. Kotikielen opetuksessa pyritään vahvistamaan oppilaiden itsetuntoa, jotta he uskaltaisivat ilmaista mielipiteitään ja olla ylpeitä kulttuuristaan ja kielestään. Kotikielen oppiminen luo perustan myös suomen kielen oppimiselle.

Toimenpiteet

Maahanmuuttajien kotouttamisen helpottamiseksi ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisimman monen kohdalla Sysmässä on toimenpiteet kohdennettava seuraaviin asioihin:

- opetussuunnitelmissa otetaan huomioon maahanmuuttajaoppilaat
- jatko- ja täydennyskoulutusta järjestetään opettajille ja myös muille kouluissa työskenteleville koskien maahanmuuttajia
- tulkkia käytetään apuna maahanmuuttajaoppilaita koskevissa neuvotteluissa ja kotikäynneillä, lapsella on siihen oikeus
- koulukohtaisesti maahanmuuttajien asioihin keskittynyt yhdyshenkilö tarvitaan osalle kouluista
- tukioppilaita voidaan käyttää apuna yläkouluikäisenä uutena oppilaana tulevan maahanmuuttajan kouluun tutustumisessa ja sopeutumisen edistämisessä
- uusi maahanmuuttajaoppilas tutustutetaan toiseen maahanmuuttajaoppilaaseen heti alkuvaiheessa
- oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, joten kouluksiusaamiseen on puututtava välittömästi ja tiukasti. Erilaisuuden hyväksymistä ja suvaitsevaisuuden edistämistä on korostettava jatkuvasti
- erityisesti otetaan huomioon 13-14 vuoden iässä Suomeen saapuvat, koska riittävän kielitaidon saavuttaminen perusopetuksen loppuvaiheen aikana ei aina onnistu, joten he ovat syrjäytymisvaarassa puutteellisen kielitaidon takia
- pyritään keskittämään samaa kieltä puhuvat samaan kouluun, jotta oppilaille olisi oman kieliryhmänsä tuki opinnoissaan ja ystävyysuhteissaan
- maahanmuuttajaoppilaan vastaanottoa, tilanteen kartoittamista ja tarvittavia tukitoimia on tärkeää pohtia koulukohtaisesti
- painotetaan yhteistyötä maahanmuuttajavanhempien kanssa
- maahanmuuttajalapsen ja -nuoren pyritään ohjaamaan kerho-, harrastus- ja vapaa-ajantoimintoihin yhteistyössä muiden kanssa

- suomen kielen oppiminen on kotoutumisen edellytys, joten sitä pitäisi pyrkiä opettamaan niin kauan kuin se koulunkäynnin onnistumiseksi on välttämätöntä
- maahanmuuttajien lapsille pyritään järjestämään päivähoito mahdollisimman pian riippumatta vanhempien työssäkäynnistä

Voimavarat

Tuntikehyksessä on maahanmuuttajaoppilaita varten erillinen tuntimäärä. Kunnan koululaitokseen kuuluvia perusopetusta luokilla 1-6 antavia kouluja on 4, perusopetusta luokille 7-9 antavia kouluja on yksi ja lukioita on yksi. Perusopetuksen luokilla 1-9 toimii kaksi laaja-alaista erityisopettajaa antaen opetusta puhe-, lukemis-, kirjoittamis- ja muista oppimisvaikeuksista kärsiville oppilaille. Lisäksi on erityiskoulu, jossa toimii vuosiluokat 0-10.

Maahanmuuttajaperheiden käytettävissä ovat kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin palvelut.

Yhteistyö

Koulutoimi pitää erittäin tärkeänä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Maahanmuuttajaoppilaan kotouttamiseksi tehdään paljon yhteistyötä koulun sisällä, kiinteintä se on luokanopettajan ja erityisopettajan välillä. Lisäksi yhteistyötä tehdään oppilaan tarpeiden mukaan oppilaitosten, eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Koulutoimi osallistuu kotouttamissuunnitelman laadintaan.

Yhteyshenkilö

Sivistystoimenjohtaja
Raija Hörkkö
Valittulantie 5
19700 Sysmä
Puh. (03) 8431 217
raija.horkko@sysma.fi

10.3 Sosiaali- ja terveystoimi

10.3.1 Terveyspalvelut

Sysmän kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut on siirretty 1.1.2007 alkaen Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hoidettavaksi.

Maahan muuttaneiden terveydenhuollon vastaanottopalvelut annetaan Sysmän ja Hartolan terveysasemilla voimassa olevien lakien mukaisesti samoilla periaatteilla kuten palveluja muillekin kuntien asukkaille annetaan.

Yhteystiedot

Markku Lahtinen
ylilääkäri
Peruspalvelukeskus
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijä
Sysmän ja Hartolan vastaanotot

10.3.2 Sosiaalipalvelut

Kunnassa asuvalla maahanmuuttajalla on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muillakin kunnan asukkailla. Sosiaalipalveluja ovat mm. sosiaalityö, kasvatus- ja perheneuvonta, kotipalvelu, asumispalvelut, laitoshuolto, perhehoito, omaishoidontuki, lasten- ja nuorten huolto, kehitysvammaisten erityishuolto, vammaispalvelut, päihdehuollon palvelut, lastenvalvojan palvelut, ottolapsineuvonta, perheasioiden sovittelu, lapsen huolto- ja tapaamisoikeuden palvelut sekä elatustuki ja toimeentulotuki.

Sosiaalitoimen palvelut maahanmuuttajille järjestetään nykyisin voimavaroin, hyödyntäen olemassa olevia palveluja. Kotouttamissuunnitelmat laaditaan sosiaalityönä normaalin asiakastyön puitteissa ja samoin tapahtuu suunnitelmien seuranta.

Sosiaalityöntekijä tukee suunnitelmaa seuraamalla maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta. Maahanmuuttajat ohjataan tarpeen mukaan muiden palveluiden piiriin. Kulkevien sopivien ratkaisujen ja toimenpiteiden löytäminen saattaa vaatia yksilökohtaisen suunnitelman tarkistamista, jolloin sosiaalityöntekijä yhdessä maahanmuuttajan ja muiden mukana olevien viranomaisten ja tahojen kanssa arvioi suunnitelmaa.

Asiakkaan tarvitsema palvelukokonaisuus toteutetaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Sysmän ja Hartolan sosiaalityön osalta kotouttamisasiat kuuluvat aikuissosiaalityöhön. Aikuissosiaalityössä tällä hetkellä on sosiaalityöntekijänä Leena Seppälä.

Yhteystiedot

sosiaalityöntekijä
Leena Seppälä
Kuninkaantie 16
19600 Hartola
puh. 044 7432208

10.4 Tekninen toimi

Teknisen toimen tarkoituksena on rakentaa ja ylläpitää kuntalaisille toimiva, viihtyisä, taloudellinen ja turvallinen työ-, asuin-, virkistys- ja liikennelyympäristö.

Voimavarat ja toimenpiteet

Maahanmuuttajille järjestetään samoja palveluja kuin kuntalaisille yleensä. Toimenpiteet hoidetaan yhteistyössä asuntotoimen ja sosiaalitoimen kanssa. Erillisiä määrärahoja maahanmuuttajien palvelujen järjestämiseen ei ole varattu.

Yhteystiedot

Tekninen johtaja
Harri Hoffren
Valittulantie 5
19700 SYSMÄ
Puh. 044 7134 522
harri.hoffren@sysma.fi

10.4.1 Asuntotoimi

Asuntotoimen tarkoitus on turvata vuokra-asuntoa tarvitsevien sysmäläisten asunnon-
saanti ja huolehtia kunnallisesta asuntotoimesta.

Voimavarat ja toimenpiteet

Maahanmuuttajat ovat kunnan vuokra-asuntojonossa samassa asemassa kuin muutkin hakijat. Nykylainsäädännön mukaan valittaessa asukkaita arava- ja korkotukivuokra-asuntoihin voi kunta kuitenkin asettaa etusijalle oman kunnan asukkaan, jos asunnonhakijat ovat asukasvalintaperusteiden mukaan samassa asemassa. Asukasvalintaperusteet ovat asunnontarve, varallisuus ja tulot. Valtioneuvosto voi tarkistaa asukasvalintaperusteita.

Yhteystiedot

Ilkka Serra
Sysmän kunta
Valittulantie 5
19700 SYSMÄ
Puh. (03) 843 1223
ilkka.serra@sysma.fi

11 MUIDEN VIRASTOJEN JA JÄRJESTÖJEN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

11.1 Seurakunta

Kaikki seurakunnan toiminta perustuu Raamattuun, kirkkolakiin ja järjestykseen. Raamattuun perustuvan ihmiskuvan mukaan jokainen ihminen on arvokas ja häntä tulee kunnioittaa sellaisena kuin hän on.

Tavoite

Seurakunnan tavoitteena kotouttamisessa on olla maahanmuuttajien tukena tarvittaessa niin henkisissä, hengellisissä, aineellisissa kuin sosiaalisissa asioissa. Maahanmuuttajien uskonnollista vakaumusta tulee kunnioittaa, mutta myös vahvistaa mahdollisten kristittyjen yhteyttä seurakuntaan yhtenä osana tukiverkoston. Tuetaan perheiden yhteyttä ja autetaan perheenjäseniä löytämään yhteys toisiinsa.

Voimavarat

Kotouttamisohjelma toteutetaan olemassa olevin resurssein sisällyttäen kunkin työalueen työntekijän omaan työhön ko. ohjelmaan liittyviä tehtäviä. Pääasiallisena organisaattorina toimii diakoniatyöntekijä Pekka Kuuppo työalasta vastaavan kirkkoherra Petri Tervon tuella. Tarvittaessa hän kokoaa tiimin, johon osallistuu eri työmuotojen edustajia tarpeen mukaan lähetys-, lapsi- ja nuorisotyöstä.

Toimenpiteet

Kotouttamisohjelmaa seurakunnassa toteutetaan yksilöllisesti räätälöidyn suunnitelman mukaan maahanmuuttajaperheen ja sen jäsenien tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden.

Yhteistyöverkosto

Maahanmuuttajaperheen tuen kannalta on tärkeää tehdä laajamittaista yhteistyötä seurakunnan, kunnan ja järjestöjen välillä. Myös rovastikunnallinen ulottuvuus tarjoaa omien resurssien lisäksi tieto-taitoa kotouttamisohjelman toteuttamiseen.

11.2 Järjestöjen palvelut

Sysmässä toimii lukuisia vapaaehtoisuuteen perustuvia järjestöjä ja yhdistyksiä, joiden toimintaan maahanmuuttajat voivat kiinnostuksensa mukaan osallistua.

Vapaa-ajan toiminnassa huomioidaan nykyiset vapaa-ajan laatuun tuomat haasteet ja vaatimukset. Jokaiselle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen vapaa-ajan toiminnan harrastamiseen.

Järjestöt ja yhdistykset Sysmässä: <http://www.sysma.fi/yhdistyshaku/index.php>

LIITE 1

Maahanmuuttoon, kotouttamiseen ja kotoutumiseen liittyviä termejä

- **Pakolainen** on ihminen, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltu syy pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. UNHCR suojelee ja auttaa myös ihmisiä, jotka pakenevat vainoa, aseellista konfliktia tai ihmisoikeuksien loukkaamista. UNHCR auttaa myös sisäisiä pakolaisia saamaan tukea ja avustusta pakolaisuutta muistuttavissa tilanteissa. Pakolaisuutta koskee ja sitä määrittelee Geneven pakolaissopimus vuodelta 1951 ja sen pöytäkirja vuodelta 1967. Yleissopimuksen mukaan pakolaista ei voida palauttaa maahan, jossa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan. Pakolaisasema todetaan siten, että valtio antaa hänelle turvapaikan tai YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu (UNHCR = United Nations High Commissioner for Refugees) toteaa hänen olevan pakolainen. On huomattava, että sota, luonnonkatastrofi tai köyhyys ei ole YK:n määritelmän mukaisia pakolaisuuden syitä. Suomessa kutsutaan pakolaisiksi yleisessä kielenkäytössä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitäärisistä syistä.
- **Kiintiöpakolainen** on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja hän saapuu maahan tietyn pakolaiskiintiön puitteissa.
- **Elintasopakolainen** nimitystä käytetään sellaisista pakolaisista, joiden ei uskota olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa, vaan jotka saapuvat maahan [sosiaaliturvan](#) tai korkeamman elintason houkuttelemina. Kyseessä ei ole virallinen termi, vaan kansalaiskeskustelussa usein esiin tuleva, leimaavana pidetty nimitys.
- **Maahanmuuttaja** on henkilö, joka muuttaa Suomeen ja aikoo asua täällä vähintään vuoden. Yleisessä kielenkäytössä maahanmuuttajalla tarkoitetaan kuitenkin usein niitä ulkomaan kansalaisia, jotka ovat muuttaneet Suomeen vähintään vuodeksi
- **Maahanmuutto** tarkoittaa muuttoa toiseen maahan tai toiselle alueella pysyvää asettumista varten.
- **Oleskelulupa** – se on lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten. Suomeen tulon ja maassa oleskeluun voidaan tarvita erilaisia lupia sen mukaan, minkä maan kansalaisesta on kyse ja mikä on maahan tulon tarkoitus. Oleskelulupa tarvitaan kolme kuukautta pitempää oleskelua varten. Oleskelulupaa haetaan hakijan kotimaassa olevasta Suomen edustustosta, josta saa tarvittavia lomakkeita ja lisätietoa. Päätöksen oleskeluluvasta tekee Maahanmuuttovirasto. Ensimmäinen oleskelulupa on aina määräaikainen. Pohjoismaiden sekä EU- ja ETA-maiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa.
- **Oleskelulupalajitelma:** [Perheenjäsenten oleskelulupa](#), [Paluumuuttajien oleskelulupa](#), [Työntekijän oleskelulupa](#), [Elinkeinonharjoittajan oleskelulupa](#), [Ulkomaalaisen opiskelijan oleskelulupa](#), [EY-oleskelulupa](#).
- **Pysyvä oleskelulupa** myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia. Pysyvää lupaa ei kuitenkaan voida myöntää, jos hakija ei täytä ulkomaalaislaissa mainittuja pysyvän oleskeluluvan saamisen edellytyksiä tai pysyvän luvan saamiseen on muita ulkomaalaislaissa mainittuja esteitä. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvä oleskelulupa voidaan kuitenkin evätä, mikäli hakija on syyllistynyt rikoksiin tai esimerkiksi oleskellut pitkiä aikoja Suomen ulkopuolella. Jatkuvalla ja py-

syvällä luvalla ulkomaisten kansalaisella on lähes täydelliset oikeudet yhteiskunnan palveluihin.

- **Määräaikainen oleskelulupa** voidaan myöntää joko jatkuvaisluonteista tai tilapäisluonteista oleskelua varten:

Jatkuva oleskelulupa Lupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä.

Tilapäinen oleskelulupa- Lupa myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä.

- **Turvapaikanhakija** - Henkilö joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Turvapaikanhakija ei siis vielä ole pakolainen. Turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkitaan ja ratkaistaan myös, voiko oleskeluluvan saada jollain muulla perusteella
- **Muukalaispassi** - Matkustusasiakirja, joka voidaan myöntää ulkomaalaiselle, jos hän ei voi saada passia kotimaansa viranomaiselta tai hän on kansalaisuudeton tai siihen on muutoin erityinen syy. Muukalaispassi myönnetään henkilölle, joka on saanut oleskeluluvan suojelun tarpeen vuoksi.
- **Maistraatti** - Maistraatit ovat [valtion](#) paikallisia hallintoviranomaisia. Maistraatit vastaavat alueensa väestötietojärjestelmästä, holhousasioista, kauppa ja -yhdistysrekisteristä sekä venerekisteristä. Maistraattien muut tehtävät ovat avioliiton esteiden tutkiminen, nimenmuutosasiat ja perukirjojen osakasluetteloiden vahvistaminen. Maistraatin henkilökirjoittaja suorittaa siviilivihkimiset ja hän toimii myös julkisena notaarina ja kaupanvahvistajana.
- **Monikulttuurisuus** - Kulttuuri on tiedon, uskomusten ja arvojen järjestelmä, jota kautta ihmiset rakentavat kokemuksiaan ja havaintojaan, toimivat ja suorittavat valintoja vaihtoehtojen välillä. Kulttuuri siirtyy tiedonvälityksen ja oppimisen kautta. Monikulttuurisuudella tarkoitetaan eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä.
- **Kotouttaminen** - prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Se on [maahanmuuttajien](#) sopeuttamista uuden kotimaansa kulttuuriin. Se sisältää yleensä valtiollisia aktiivisia toimia, kuten maan kielten opetusta ja aktiivisia työllistämistoimia. Kotouttamisen tarkoituksena on luoda maahanmuuttajalle mahdollisimman nopeasti itsenäisen ja tasavertaisen kansalaisuuden vaatimat valmiudet.
- **YKI- testi** - Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille suunnattuja kielitaitotutkintoja. Tutkinnot mittaavat kielen osaamista sellaisissa käytännön tilanteissa, joissa aikuinen joutuu puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan tai lukemaan jotakin vierasta kieltä - joko Suomessa tai ulkomailla.

LIITE 2

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnanvapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista sekä turvata turvapaikanhakijoiden ja joukkopaon vuoksi tilapäistä suojelua saavien toimeentulo ja huolenpito järjestämällä vastaanotto. Tämän lain tavoitteena on lisäksi auttaa ihmiskaupan uhreja.

2 § [\(27.5.2005/362\)](#)

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen;
- 2) *kotouttamisella* viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä, voimavaroja ja palveluja sekä maahanmuuttajien tarpeiden huomioon ottamista muita yhteiskunnan palveluja ja toimenpiteitä suunniteltaessa ja järjestettäessä; [\(29.12.2005/1215\)](#)
- 3) *turvapaikanhakijalla* ulkomaalaislaissa [\(301/2004\)](#) tarkoitettua kansainvälistä suojelua hakenutta henkilöä;
- 4) *turvapaikanhakijoiden vastaanotolla ja tilapäistä suojelua saavien vastaanotolla* toimeentulon ja huolenpidon järjestämistä vastaanottokeskuksessa tai järjestelykeskuksessa; [\(22.12.2006/1269\)](#)
- 5) *ihmiskaupan uhrilla* henkilöä, joka on ilmeisesti avun tarpeessa ihmiskaupan kohteeksi joutumisen vuoksi tai erityisen avun tarpeessa ihmiskaupparikosta tutkittaessa; sekä [\(22.12.2006/1269\)](#)

6) *ihmiskaupan uhrien auttamisella* turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen järjestämiä palveluja ja tukitoimia, joiden tarkoituksena on pitää huolta ihmiskaupan uhreista ja heidän toimeentulostaan, edistää heidän toipumistaan ja kotoutumistaan sekä tukea heidän toimintakykyään ja turvallista paluutaan. [\(22.12.2006/1269\)](#)

3 §

Sovellettamisala

Kotouttamista tukevien ja edistävien toimenpiteiden ja palvelujen piiriin voi kuulua Suomeen muuttanut henkilö, jolla on kotikuntalaissa [\(201/1994\)](#) tarkoitettu kotikunta Suomessa. [\(29.12.2005/1215\)](#)

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton piiriin kuuluu turvapaikanhakija, kunnes hänelle on myönnetty oleskelulupa tai hän on poistunut maasta. [\(27.5.2005/362\)](#)

Tilapäistä suojelua saavien vastaanoton piiriin kuuluu ulkomaalaislaissa tarkoitettua tilapäistä suojelua saava henkilö, kunnes hänelle on myönnetty jatkuva oleskelulupa tai hän on poistunut maasta. [\(9.7.2004/649\)](#)

Säännöksiä ihmiskaupan uhrien auttamisesta voidaan soveltaa henkilöön:

1) jolle on annettu ulkomaalaislain 52 b §:ssä tarkoitettu harkinta-aika tai jolle on myönnetty ulkomaalaislain 52 a §:n 1 momentissa tarkoitettu oleskelulupa; tai

2) jonka muutoin voidaan olosuhteiden perusteella arvioida olevan ihmiskaupan uhri tai erityisen avun tarpeessa ihmiskaupparikosta tutkittaessa.

[\(22.12.2006/1269\)](#)

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevien säännösten soveltaminen lakkaa, kun 4 momentissa tarkoitettuja perusteita ei enää ole tai avun tarvetta ei muusta syystä enää ole. [\(22.12.2006/1269\)](#)

3 a § [\(9.7.2004/649\)](#)

Pakolainen tätä lakia sovellettaessa

Mitä tässä laissa säädetään pakolaisesta, sovelletaan myös henkilöön:

1) jolle on myönnetty ulkomaalaislain 113 §:n 1 momentin mukaan oleskelulupa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella; [\(8.5.2009/324\)](#)

L:lla [324/2009](#) muutettu 1 kohta tulee voimaan

1) jolle on myönnetty ulkomaalaislain 113 §:n 1 momentin mukaan oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella;

2) jolle on ulkomaalaislain 112 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna tilapäisen suojelun jälkeen myönnetty saman lain 113 §:n 2 momentin nojalla oleskelulupa, ei kuitenkaan, jos oleskelulupa on myönnetty opiskelun, työntöön tai ammatin harjoittamisen tai avioliiton johdosta;

3) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella; ([22.12.2006/1269](#))

4) joka on ulkomaalaislain 93 §:n mukaan otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisen velvoitteen täyttämiseksi; sekä ([22.12.2006/1269](#))

5) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin nojalla. ([22.12.2006/1269](#))

Lisäksi pakolaiseen rinnastetaan pakolaisen tai 1–5 kohdassa tarkoitettuna henkilön perheen jäsen tai muu omainen, jos hänellä on ollut perheside pakolaisen tai oleskeluluvan saaneen henkilön kanssa ennen tämän Suomeen tuloa. ([22.12.2006/1269](#))

4 §

Kustannusten korvaaminen

Tässä laissa tarkoitettuna toiminnasta aiheutuvia kustannuksia korvataan valtion talousarvion rajoissa. ([27.5.2005/362](#))

Tämän lain 8 a §:ssä säädettyyn paluumuuttoavustusta koskevaan kustannusten korvaukseen, avustukseen sekä niitä koskevan asian käsittelyyn ja muutoksenhakuun sovelletaan muutoin mitä valtionavustuslaissa ([688/2001](#)) säädetään. ([15.2.2002/118](#))

Kunnalle voidaan korvata ihmiskaupan uhrille annetuista uhriasemasta johtuvista erityisistä palveluista ja tukitoimista aiheutuvia kustannuksia. ([22.12.2006/1269](#))

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämä laki ei estä muun lainsäädännön nojalla järjestettävien tukitoimien, palvelujen ja toimeentuloturvan saamista, ellei 3 luvussa toisin säädetä.

1.6.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

2 luku

Toimeenpano

6 § ([9.11.2007/972](#))

Sisäasiainministeriön tehtävät

Maahanmuuttajien kotouttamisen sekä turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton yleinen kehittäminen, suunnittelu, ohjaus, seuranta ja yhteensovittaminen sekä ihmiskaupan uhrin auttamisen toimeenpano kuuluu sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriön hallinnonalalla voi olla vastaanottokeskuksia ja järjestelykeskuksia.

Sisäasiainministeriön yhteyteen voidaan asettaa neuvottelukuntia 1 momentissa mainittuja asioita varten.

6 a § ([15.2.2002/118](#))

Joukkopaossa tulevien vastaanottoon varautuminen

Sisäasiainministeriö voi määrätä työvoima- ja elinkeinokeskuksen sopimaan varautumissuunnitelman laatimisesta kunnan kanssa joukkopaon vuoksi Suomeen saapuvan suuren henkilömäärän vastaanoton järjestämiseksi. Varautumissuunnitelma laaditaan aiesopimuksen muotoon. ([9.11.2007/972](#))

Joukkopaossa Suomeen tulevien henkilöiden vastaanottamista varten on perustettava tarpeellinen määrä järjestelykeskuksia ja vastaanottokeskuksia. Keskuksen perustamisesta ja ylläpitämisestä vastaa kunta, joka on tehnyt 1 momentissa tarkoitettuna varautumissuunnitelman tai kunta, johon maahan saapuneiden henkilöiden sijoittaminen vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen on muutoin perusteltua.

Keskuksen perustamis- ja ylläpitokustannukset suoritetaan valtion varoista.

Valtioneuvoston asetuksella nimetään ne kunnat, joihin 2 momentissa tarkoitettu velvoite kohdistuu.

6 b § ([29.12.2005/1215](#))

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja lääninhallituksen tehtävät

Työvoima- ja elinkeinokeskus huolehtii sisäasiainministeriön ohjauksessa ja valvonnassa maahanmuuttajien kotouttamisen alueellisesta yhteensovittamisesta, tur-

vapaikanhakijoiden vastaanotosta ja tilapäistä suojelua vastaanoton suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta sekä muista erikseen määrättävistä tehtävistä. ([9.11.2007/972](#))

Lääninhallitus osallistuu toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden suunnitteluun, ohjaukseen ja valvontaan sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita lääninhallituksen toimialaan kuuluvia palveluja ja toimenpiteitä suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tueksi voidaan perustaa maahanmuuttoasiain toimikunta. Toimikunnan tehtävänä on maahanmuuttajien kotouttamisen kehittäminen ja suunnittelu, muut maahanmuuttoon liittyvät kysymykset sekä etnisen yhdenvertaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen.

Maahanmuuttoasiain toimikunnan perustamisesta ja toimialueesta päättävät asianomaiset työvoima- ja elinkeinokeskukset neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa. Toimikunnan asettaa työvoima- ja elinkeinokeskus. Toimikunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään muutoin sisäasiainministeriön asetuksella. ([9.11.2007/972](#))

6 c § ([29.12.2005/1215](#))

Työvoimatoimiston tehtävät

Työvoimatoimisto vastaa yhdessä työvoima- ja elinkeinokeskuksen kanssa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien työvoimapalvelujen, luku- ja kirjoitustaidon opetuksen ja perusopetuksen järjestämisestä työnhakijaksi rekisteröidylle maahanmuuttajalle sekä huolehtii sille muista tässä laissa osoitetuista tehtävistä.

Työvoimatoimisto ohjaa sellaisen maahanmuuttajan, jolla 11 §:n mukaan on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, kunnan toimenpiteiden ja palvelujen piiriin yhteistyössä kunnan kanssa, jos hän ei terveydentilansa tai siihen rinnastettavan synn vuoksi voi osallistua työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin.

Työvoimatoimisto ja kunta tekevät yhteistyötä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisessä ja niitä koskevassa tiedottamisessa.

6 d § ([29.12.2005/1215](#))

Kunnan tehtävät

saavien

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunta järjestää kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluja maahanmuuttajille.

Kunta huolehtii siitä, että maahanmuuttajan kotoutumista edistetään ja tuetaan 7 §:ssä tarkoitetuilla toimenpiteillä ja palveluilla, jos hänellä toimeentulotukea saavana 11 §:n mukaan on oikeus kotoutumissuunnitelmaan tai työvoimatoimisto ohjaa hänet 6 c §:n 2 momentin nojalla kunnan toimenpiteiden ja palvelujen piiriin.

Kunta tekee työvoimatoimiston kanssa yhteistyötä kotouttamisessa sekä antaa maahanmuuttajalle tietoja työvoimatoimiston ja muiden palvelujen tuottajien tarjoamista palveluista.

7 § ([29.12.2005/1215](#))

Kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet ja palvelut

Työvoimatoimisto ja kunta voivat järjestää kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina:

- 1) ohjausta, neuvontaa ja tiedottamista;
- 2) perehdyttämistä yhteiskuntaan ja sen toimintaan;
- 3) suomen tai ruotsin kielen opetusta;
- 4) työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen ja työmarkkinatoimenpiteisiin rinnastettavia toimenpiteitä;
- 5) luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä perusopetusta täydentävää opetusta;
- 6) tulkkausta;
- 7) tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä ja palveluja;
- 8) alaikäisten maahanmuuttajien erityistarpeiden vaatimia toimenpiteitä ja palveluja;
- 9) erityistä tukea tarvitseville ryhmille järjestettäviä toimenpiteitä ja palveluja;
- 10) muita toimenpiteitä ja palveluja, jotka kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Edellä tarkoitettujen toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisessä otetaan huomioon lapsen etu.

7 a § [\(29.12.2005/1215\)](#)

Kotouttamisohjelma

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi ja tukemiseksi laaditaan kotouttamisohjelma. Ohjelma sisältää suunnitelman kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä, palveluista, yhteistyöstä ja vastuista sekä maahanmuuttajien tarpeiden huomioon ottamisesta muita yhteiskunnan palveluja ja toimenpiteitä suunniteltaessa ja järjestettäessä. Ohjelmaan sisällytetään myös etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen.

Kunta vastaa kotouttamisohjelman laatimisesta, toimeenpanosta, kehittämisestä sekä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta. Työvoimatoimiston ja tarpeen mukaan muiden viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laatimiseen ja toimeenpanoon. Maahanmuuttajia, kunnassa vaikuttavia kansalaisjärjestöjä, työntekijä- ja työnantajajärjestöjä ja muita tahoja kuullaan kotouttamisohjelmaa laadittaessa ja toimeenpantaessa.

Toimenpiteet ja palvelut suunnitellaan siten, että niiden avulla voidaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti edistää ja tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

8 § [\(29.12.2005/1215\)](#)

Pakolaisista aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Jos kunta on laatinut tai sitoutuu laatimaan 7 a §:ssä tarkoitettua maahanmuuttajien kotouttamisohjelman, työvoima- ja elinkeinokeskus korvaa pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset kunnalle valtion talousarvion rajoissa.

8 a § [\(15.2.2002/118\)](#)

Paluumuuttoavustus

Paluumuuttoavustusta voidaan myöntää valtion talousarviossa tarkoitusta varten osoitetun määrärahan puitteissa 3 §:n 3–5 momentissa tai 3 a §:ssä tarkoitettulle henkilölle, joka palaa vapaaehtoisesti kotimaahansa tai lähtömaahansa. Paluumuuttoavustuksena voidaan myöntää kohtuulliset matkakustannukset ja muutto-kustannukset sekä avustusta paluumaahan asettumista varten. Paluumuuttoavustuksen myöntämistä ja paluumuuttoavustusta koskevista asioista valtionapuviran-

omaisena toimii vastaanottokeskus 3 §:n 3–5 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta ja kunta 3 a §:ssä tarkoitettujen henkilöiden osalta. [\(22.12.2006/1269\)](#)

Muutosta 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa [\(586/1996\)](#) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

Toimivalta paluumuuttoavustuksen takaisinperinnässä kuuluu vastaanottokeskukselle siltä osin kuin kyseessä on sen myöntämä paluumuuttoavustus. Hakemus paluumuuttoavustuksen takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

3 luku

Kotoutumista tukevien toimenpiteiden ja kotoutumistuen järjestäminen

9 § [\(27.5.2005/362\)](#)

Pakolaisten kuntaan osoittaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus sopii kunnan kanssa pakolaisten vastaanotosta ja osoittaa pakolaisen kuntaan, jonka kanssa se on tehnyt sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta.

10 § [\(29.12.2005/1215\)](#)

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma 7 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä ja palveluista, jotka edistävät ja tukevat hänen mahdollisuuksiaan hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito ja muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistävät ja tukevat hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelmassa otetaan huomioon myös maahanmuuttajan perheen kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet ja palvelut.

Kotoutumissuunnitelma voi sisältää myös perusopin-toja ja ammatillisia opintoja, lukio-opintoja, korkeakoulututkintoihin johtavaa koulutusta sekä täydennyskoulutusta ja jatkokoulutusta.

Työvoimatoimisto päättää maahanmuuttajalle yksilöidysti osoitettavien 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen kunnan tai maahanmuuttajan omatoimisesti järjestämien kotoutumista edistävien toimenpiteiden toimenpidekohtaisesta

rinnastamisesta julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain (1295/2002) 6 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun työvoimapolliittiseen aikuiskoulutukseen tai 8 luvussa tarkoitettuihin työmarkkinatoimenpiteisiin. Rinnastamisen edellytyksenä on, että toimenpide edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja parantaa maahanmuuttajan työllistymismahdollisuuksia. Tarkempia säännöksiä rinnastamisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 § (29.12.2005/1215)

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan on Suomessa asuvalla maahanmuuttajalla, joka on työtön ja rekisteröity julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain 3 luvun 5 §:n mukaisesti työhallinnon asiakaspolvelun tietojärjestelmään tai joka saa toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma korvaa julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettua työnhakusuunnitelmaa.

Alle 18-vuotiaalle maahanmuuttajalle, jolla ei ole oikeutta kotoutumissuunnitelmaan 1 momentin mukaan, on tarjottava suunnitelman laatimista, jos hän itse tai hänen vanhempansa pyytävät sitä tai kunnan viranomaiset katsovat hänen hyötyvän kotoutumissuunnitelmassa sovittavista palveluista ja toimenpiteistä.

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan kestää kolme vuotta maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan väestötietojärjestelmään merkitsemisestä. Aikaa, jona maahanmuuttajalla on oikeus suunnitelmaan, voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on tarpeen luku- ja kirjoitustaidon tai perusopetuksen oppimäärän hankkimista varten, tai maahanmuuttajan iän, vamman, sairauden tai lastensuojelutoimenpiteestä aiheutuvan tarpeen vuoksi, äitiys- tai isyysvapaata vastaavan ajan mahdollistamiseksi taikka muusta vastaavasta perustellusta syystä. Oikeutta suunnitelmaan pidentää myös aika, jona maahanmuuttajalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n 3 kohdan mukaan.

11 a § (29.12.2005/1215)

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Maahanmuuttaja, kunta ja työvoimatoimisto laativat yhdessä kotoutumissuunnitelman. Jos maahanmuuttaja

ei ole kunnan sosiaalipalvelujen tarpeessa, maahanmuuttaja ja työvoimatoimisto voivat laatia suunnitelman keskenään.

Jos maahanmuuttajalla ei ole velvollisuutta toimeentulotuesta annetun lain 2 a §:n mukaan ilmoittautua työtömäksi työnhakijaksi, maahanmuuttaja ja kunta laativat yhdessä suunnitelman.

Viranomaisen, jonka kanssa maahanmuuttaja laatii kotoutumissuunnitelman, on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat viranomaisten vastuut sekä maahanmuuttajan oikeudet ja velvollisuudet.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään silloin, kun asiakkaan työttömyys tai toimeentulotuen saaminen on kestänyt yhdenjaksoisesti kaksi kuukautta tai 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua kotoutumissuunnitelman laatimispöynnöstä on kulunut kaksi kuukautta. Maahanmuuttaja on pyrittävä ohjaamaan kotoutumista edistävään ja tukevaan toimenpiteeseen kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta lukien.

11 b § (29.12.2005/1215)

Kotoutumissuunnitelman muuttaminen, kesto ja keskeytyminen

Kotoutumissuunnitelman muuttamisesta, kestosta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta neuvotellaan maahanmuuttajan ja suunnitelman laatimiseen osallistuneiden viranomaisten kesken. Suunnitelma voidaan katsoa keskeytyneeksi kuukauden kuluttua siitä, kun maahanmuuttaja on työllistynyt pysyväisluontoisesti kokoaikatyöhön tai yritystoimintaan taikka aloittanut ammattiin tai tutkintoon johtavat päätoimiset opinnot.

Päätöksen työvoimatoimiston asiakkaana olevan maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman muuttamisesta, kestosta ja keskeyttämisestä tekee työvoimatoimisto ja 11 a §:n 2 momentissa tarkoitettua maahanmuuttajan osalta kunta.

Jos maahanmuuttaja uudelleen rekisteröityy työtömäksi työnhakijaksi, keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta on sovittava 11 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyin edellytyksin viimeistään viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttaja on rekisteröity työhallinnon asiakastietojärjestelmään.

12 §

Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, jonka avulla edistetään ja parannetaan tuen saajan työelämään ja jatkokoulutukseen hakeutumisen edellytyksiä sekä mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kotoutumistuki muodostetaan työttömyysturvalain mukaisesta työmarkkinatuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta. ([30.12.2002/1292](#))

Maahanmuuttajalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kolmen vuoden aikana muutoin kuin tässä laissa tarkoitettuna kotoutumistukena.

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumistukeen samalta ajalta kuin hänellä on oikeus kotoutumissuunnitelmaan 11 ja 11 b §:n nojalla. ([29.12.2005/1215](#))

13 § ([30.12.2002/1292](#))

13 § on kumottu L:lla [30.12.2002/1292](#).

14 §

Kotoutumistuen määrätymisaika ja tarkistaminen

Maahanmuuttajalle myönnetään kotoutumistuki, kun kotoutumissuunnitelmasta sovitaan.

Kotoutumistuki tarkistetaan, jos henkilön tai hänen perheensä olosuhteissa tai tuen tarpeessa tapahtuu muutoksia. ([15.2.2002/118](#))

15 §

Yhteistyövelvollisuus

Maahanmuuttajalla, jolla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, on velvollisuus osallistua kotoutumissuunnitelman laatimiseen sekä suunnitelmassa sovittuihin palveluihin ja toimenpiteisiin.

2 momentti on kumottu L:lla [30.12.2002/1292](#).

3 momentti on kumottu L:lla [30.12.2002/1292](#).

16 §

Maahanmuuttajan ilmoitusvelvollisuus

Maahanmuuttajan on säilyttääkseen oikeuden kotoutumistukeen ilmoitettava kotoutumissuunnitelman toteutumisesta, muutostarpeista ja keskeytymisestä suunnitelmassa sovitulla tavalla.

Maahanmuuttajan on tarvittaessa annettava kunnalle ja kansaneläkelaitoksen toimistolle selvitys tuen suuruuteen vaikuttavista tuloista sekä muut tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot.

16 a § ([15.2.2002/118](#))

Kotoutumista edistävään toimenpiteeseen osallistuvan vakuutusturva

Työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin rinnastettaviin toimenpiteisiin ja muihin yksilöllisesti sovittuihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin osallistuttaessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaidusta suoritetaan työmarkkinatukea kotoutumistukena saavalle henkilölle korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa ([608/1948](#)) säädetään työtaturmasta siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään saman suuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista 1 momentin nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena valtiokonttori. Valtiokonttorin tämän pykälän nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tapaturmavakuutuslain 5 luvussa säädetään.

Sisäasiainministeriö järjestää 1 momentissa tarkoitetuissa kotoutumista edistävissä toimenpiteissä oleville ryhmävastuuvakuutuksen. ([9.11.2007/972](#))

17 §

Työttömyysturvalain ja toimeentulotuesta annetun lain soveltaminen ([30.12.2002/1292](#))

Jollei tästä laista muuta johdu, kotoutumistukena myönnettävään työmarkkinatukeen ja toimeentulotukeen ja tukea koskevaan asiaan sekä muutoksenhakuun sovelletaan, mitä työttömyysturvalaissa työmarkkinatuesta ja työmarkkinatukea koskevasta asiasta säädetään sekä mitä toimeentulotuesta annetussa laissa toimeentulotuesta ja toimeentulotukea koskevasta asiasta säädetään. ([30.12.2002/1292](#))

2 momentti on kumottu L:lla [30.12.2002/1292](#).

18 §

Muulla laissa olevien viittaussäännösten soveltaminen

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan työttömyysturvalain mukaiseen työmarkkinatukeen, viittauksen katsotaan koskevan myös tämän lain nojalla maksettavaa työmarkkinatukea, jollei tästä laista muuta johdu. ([30.12.2002/1292](#))

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan toimeentulotuesta annetun lain mukaiseen toimeentulotukeen, viittauksen katsotaan koskevan myös tämän lain nojalla maksettavaa toimeentulotukea, jollei tästä laista muuta johdu.

4 luku

Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanotto ([15.2.2002/118](#))

19 § ([27.5.2005/362](#))

Vastaanoton sisältö

Turvapaikanhakijoiden vastaanottona ja tilapäistä suojelua saavien vastaanottona järjestetään majoitus, toimeentulotuki, välttämättömät sosiaali- ja terveystalvet, tulkkipalvelut ja muu välttämätön perustarpeiden turvaaminen. Lisäksi voidaan järjestää työ- ja opintotoimintaa.

Majoitus on järjestettävä siten, että perheenjäsenet voivat asua yhdessä.

Turvapaikanhakijan ja tilapäistä suojelua saavan iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä ja psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet on otettava huomioon majoituksen ja muun vastaanoton järjestämisessä.

Vastaanotossa on otettava huomioon lapsen etu. Lapselle, joka on erityisen tuen tarpeessa, on annettava soveltuvaa neuvontaa ja kuntoutusta sekä soveltuvia mielenterveyspalveluita.

19 a § ([15.2.2002/118](#))

Tilapäistä suojelua saavien terveydenhuoltopalvelut

Edellä 3 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tilapäistä suojelua saavalla henkilöllä on sen lisäksi mitä 19 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään oikeus terveydenhuollon pal-

veluihin yhtäläisin perustein kuin henkilöllä, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa.

Palvelujen järjestämisestä vastaa vastaanottokeskus.

19 b § ([15.2.2002/118](#))

Ensivaiheen kiireellinen vastaanotto

Jos Suomeen tulee niin suuri määrä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä, ettei heitä voida sijoittaa vastaanottokeskuksiin, järjestetään heidän ensivaiheen kiireellinen vastaanottonsa järjestelykeskuksessa.

Järjestelykeskuksessa tilapäistä suojelua saavalle henkilölle annetaan ensivaiheen hyödykkeitä välttämätöntä toimeentuloa varten, kunnes hänet voidaan siirtää vastaanottokeskukseen tai hän poistuu maasta.

19 c § ([27.5.2005/362](#))

Vastaanoton järjestäminen

Turvapaikanhakijan vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavan vastaanoton järjestää vastaanottokeskus.

Turvapaikanhakija ja tilapäistä suojelua saava rekisteröidään vastaanottokeskuksen asukasrekisteriin. Vastaanoton järjestämisestä vastaa se vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava rekisteröidään. Turvapaikanhakija ja tilapäistä suojelua saava voidaan siirtää toiseen vastaanottokeskukseen, jos se perustellusta syystä on hänen itsensä taikka vastaanottokeskuksen toiminnan tai turvapaikka-asian käsittelyn kannalta tarpeellista.

Turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava voi järjestää majoituksensa itse. Jos itse majoituksensa järjestävä hakee muuta 19 §:ssä tarkoitettua vastaanottoa kuin majoitusta, hänen on kirjallisesti ilmoitettava vastaanottokeskukselle osoitteensa ja esitettävä majoittavan selvitys yksityismajoituksesta tai vuokrasopimus.

Turvapaikkahakemuksensa perusteella oleskeluluvan saanut ja tilapäistä suojelua saanut, joka saa jatkuvan oleskeluluvan, voi kohtuullisen ajan kuulua vastaanoton piiriin asumisensa ja toimeentulonsa järjestämistä varten.

19 d § ([27.5.2005/362](#))

Alaikäisen vastaanoton järjestäminen

Vailla huoltajaa tulevan alaikäisen turvapaikanhakijan ja tilapäistä suojelua saavan vastaanottoa varten voi-

daan perustaa ryhmäkoti. Ryhmäkodin toiminnasta ja henkilöstön määrästä voidaan säätää tarkemmin sisä-Ryhmäkodin henkilöstön pätevyysvaatimuksista on voimassa, mitä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa laissa ([272/2005](#)) säädetään.

Sen vastaanottokeskuksen johtaja, jonka asukasrekisteriin vailla huoltajaa turvapaikkaa hakeva tai tilapäistä suojelua saava lapsi rekisteröidään, päättää lapsen asuinpaikasta sekä muista lapsen henkilöä koskevista asioista, kunnes lapselle määrätään 5 luvussa tarkoitettu edustaja.

19 e § ([27.5.2005/362](#))

Ilmoitus alaikäisen majoituksesta

Sellaisen turvapaikkaa hakevan ja tilapäistä suojelua saavan lapsen osoite, joka ei majoitu vastaanottokeskuksessa tai ryhmäkodissa, ja tiedot henkilöistä, joiden luona lapsi asuu, ilmoitetaan lapsen oleskelupaikan kunnan määräämälle monijäseniselle toimielimelle. Ilmoituksen tekee vastaanottokeskus.

Jos lapsi on vailla huoltajaa, 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen on liitettävä vastaanottokeskuksen ja lapsen edustajan selvitys siitä, sopiiko yksityiskoti olosuhteiltaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen ja kykeneekö lapsen luokseen ottava huolehtimaan lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Vastaanottokeskuksen on opastettava lapsen luokseen ottavia henkilöitä lapsen hoidossa ja kasvatuksessa ottaen soveltuvin osin huomioon, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa ([361/1983](#)) säädetään.

19 f § ([27.5.2005/362](#))

Tiedottaminen

Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle annetaan mahdollisimman pian ja viimeistään 15 päivän kuluttua turvapaikkahakemuksen tekemisestä tai tilapäisen suojelun alkamisesta tiedot vastaanotto-olosuhteisiin liittyvistä etuuksista, velvollisuuksista sekä sosiaali- ja terveyspalveluista. Tiedot annetaan kirjallisesti ja mahdollisuuksien mukaan kielellä, jota kyseessä olevan henkilön voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tarvittaessa tiedot voidaan antaa myös suullisesti. Turvapaikanhakijoille annetaan mahdollisimman pian tietoa vastaanotto-olosuhteissa ja turvapaikka-asiassa oikeusapua antavista järjestöistä tai ryhmistä.

20 § ([29.12.2005/1215](#))

20 § on kumottu L:lla [29.12.2005/1215](#).

asiainministeriön asetuksella. ([9.11.2007/972](#))

21 § ([15.2.2002/118](#))

Vastaanoton järjestämisestä sopiminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi sopia turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton järjestämisestä sekä siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnan, kuntayhtymän, muun julkisoikeudellisen yhteisön taikka yksityisen yhteisön tai säätiön kanssa.

21 a § ([27.5.2005/362](#))

Vastaanoton majoituksesta ja palveluista perittävät maksut

Vastaanoton majoituksesta ja muusta vastaanottokeskuksessa järjestettävästä vastaanotosta voidaan periä kohtuullinen maksu, joka voi olla enintään niiden järjestämisestä aiheutuvien todellisten kustannusten suuruinen. Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Maksun määrästä säädetään sisäasiainministeriön asetuksella. Maksun määrää maksettavaksi vastaanottokeskuksen johtaja. ([9.11.2007/972](#))

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujenkäyttäjältä voidaan periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain ([734/1992](#)) mukainen maksu. Maksun määrää maksettavaksi vastaanottokeskuksen johtaja. Maksu suoritetaan vastaanottokeskuksen kassaan tai vastaanottokeskuksen ilmoittamalle tilille. Mitä mainitun lain 13 §:ssä säädetään, ei sovelleta turvapaikanhakijaan ja tilapäistä suojelua saavaan eikä ihmiskaupan uhriin. ([22.12.2006/1269](#))

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua maksua ei peritä takautuvasti.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä vastaanottokeskuksen johtajalta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siltä hallinto-oikeudelta, jonka tuomiopiirissä maksun määrännyt vastaanottokeskus sijaitsee. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla

22 §

Toimeentulotuki

Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille voidaan myöntää toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä. Toimeentulotuen myöntää hakemuksesta vastaanottokeskus. ([22.12.2006/1269](#))

Turvapaikanhakijalle ja tilapäistä suojelua saavalle ei myönnetä majoitusta varten toimeentulotukea rahana, vaan majoitus järjestetään vastaanottokeskuksessa ja ryhmäkodissa. ([22.12.2006/1269](#))

Sisäasiainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin muiden toimeentulotuen perusosalla katettavien menojen jakautumisesta vastaanottokeskuksessa järjestettävään vastaanottoon ja turvapaikanhakijan tai tilapäistä suojelua saavan itsensä suorittamiin perusosalla katettaviin menoihin. ([9.11.2007/972](#))

Jos vastaanottokeskuksen asukas ilman perusteltua syytä toistuvasti tai muutoin olennaisesti kieltäytyy hänelle soveltuvasta yksilöidysti osoitetusta työtoiminnasta taikka työllistymistä edistävästä opintotoiminnasta, voidaan kieltäytymistä pitää toimeentulotuesta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna kieltäytymisenä.

Vastaanottokeskus voi myöntää turvapaikkaa Suomesta hakeneelle ja tilapäistä suojelua hakeneelle henkilölle toimeentulotukena matkakustannukset hänen lähtömaahansa tai kotimaahansa palaamista varten, jos hänelle ei ole myönnetty oleskelulupaa tai jos hän peruuttaa hakemuksensa ja hän vapaaehtoisesti poistuu maasta. ([22.12.2006/1269](#))

22 a § ([15.2.2002/118](#))

Vastaanottokeskuksen järjestämiin toimenpiteisiin osallistuvan vakuutusturva

Vastaanottokeskuksen yksilöidysti osoittamassa työtoiminnassa taikka työllistymistä edistävässä opinto-toiminnassa oltaessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan henkilölle korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa säädetään työtapaturmasta siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään saman suuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista 1 momentin nojalla, käsittelee ensimmäisenä

asteena valtiokonttori. Valtiokonttorin tämän pykälän nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tapaturmavakuutuslain 5 luvussa säädetään.

Sisäasiainministeriö järjestää vastaanottokeskuksen järjestämissä toimenpiteissä oleville ryhmävastuuvakuutuksen. ([9.11.2007/972](#))

23 §

Toimeentulotuen takaisinperiminen

Toimeentulotuesta annetussa laissa kunnalle annettu toimivalta toimeentulotuen takaisinperinnässä kuuluu vastaanottokeskukselle siltä osin kuin kyseessä on sen myöntämä toimeentulotuki.

Hakemus toimeentulotuen takaisinperinnästä tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee. ([27.5.2005/362](#))

24 § ([27.5.2005/362](#))

Muutoksenhaku toimeentulotuesta

Vastaanottokeskuksen asukkaaksi merkitty henkilö, joka on tyytymätön vastaanottokeskuksen 22 §:n nojalla tekemään toimeentulotukea koskevaan päätökseen, saa hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus voidaan antaa sanottuna aikana myös vastaanottokeskuksen johtajalle, jonka tulee oman lausuntonsa ohella toimittaa se hallinto-oikeuteen.

Valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä vastaanottokeskus sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee toimeentulotuen antamista tai sen määrää, haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin sosiaalihuoltolain ([710/1982](#)) 49 §:n 2 momentissa säädetään.

25 § ([9.7.2004/649](#))

Säilöön otetun ulkomaalaisen sijoittaminen

Valtion tai kunnan ylläpitämässä vastaanottokeskuksessa voidaan järjestää ulkomaalaislain 121 §:n perusteella säilöön otettujen ulkomaalaisten säilöönotto.

4 a luku [\(22.12.2006/1269\)](#)

Ihmiskaupan uhrien auttaminen

25 a § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Auttamisen sisältö

Ihmiskaupan uhreille voidaan järjestää palveluja ja tukitoimia, joihin voi sisältyä oikeudellista ja muuta neuvontaa, kriisiapua, sosiaali- ja terveyspalveluja, tulkkipalveluja sekä muita tukipalveluja, majoitus tai asuminen, toimeentulotuki ja muu tarpeellinen huolenpito sekä turvallisen paluun tukeminen. Palveluja ja tukitoimia annettaessa tulee ottaa huomioon ihmiskaupan uhrin iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä ja psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet sekä ihmiskaupan uhrin että palveluja ja tukitoimia järjestävän henkilöstön turvallisuus.

25 b § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Toimivaltainen viranomainen

Ihmiskaupan uhrien auttamisessa toimivaltaisesta vastaanottokeskuksesta säädetään sisäasiainministeriön asetuksella. [\(9.11.2007/972\)](#)

Vastaanottokeskus voi järjestää 25 a §:ssä tarkoitetut palvelut ja tukitoimet itse tai ostaa ne julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

25 c § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Auttamisen vireille tulo

Esityksen vastaanottokeskukselle ihmiskaupan uhrille annettavista palveluista ja tukitoimista voi tehdä viranomainen, ihmiskaupan uhri itse taikka yksityinen tai julkinen palvelujen tuottaja. Palveluja ja tukitoimia ei kuitenkaan voida antaa vastoin henkilön tahtoa.

25 d § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Päätös auttamista koskevien säännösten soveltamisesta

Vastaanottokeskuksen johtaja tekee päätöksen auttamista koskevien säännösten soveltamisesta ja soveltamisen lakkaamisesta siten kuin 3 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään.

25 e § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Moniammatillinen arviointiryhmä

Vastaanottokeskuksen johtajan päätöksenteon tukena ja ihmiskaupan uhrien palvelutarpeen arvioimista varten on vastaanottokeskuksen yhteydessä moniammatillinen arviointiryhmä.

Arviointiryhmässä on johtajan lisäksi oltava vähintään yksi sosiaalihuollon asiantuntija ja terveydenhuollon asiantuntija sekä poliisin ja rajatarkastusviranomaisen edustaja. Työvoima- ja elinkeinokeskus asettaa arviointiryhmät kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuultuaan lääninhallitusta ja vastaanottokeskuksen johtajaa. Jos arviointiryhmän jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikautensa, työvoima- ja elinkeinokeskus nimittää uuden jäsenen asianomaisen yhteisön ehdotuksesta. Arviointiryhmän jäsenet toimivat virkavastuulla.

Arviointiryhmän on tarvittaessa kuultava asiantuntijoina kunnan viranomaisia, työsuojeluviranomaisia, työmarkkinajärjestöjä, mielenterveystyön ja lastensuojelun asiantuntijoita ja muuta tahoa, joka on tarpeen ihmiskaupan uhrin auttamiseksi.

Arviointiryhmän tehtävänä on:

- 1) ihmiskaupan uhrin avuntarpeen sekä auttamista koskevien säännösten soveltamisen ja soveltamisen lakkaamisen arvioiminen;
- 2) ihmiskaupan uhrin sijoittamisen ja palvelutarpeen arvioiminen;
- 3) ihmiskaupan uhrin turvallisuusriskien arvioimiseen ja turvallisuustoimenpiteiden suunnitteluun ja järjestämiseen osallistuminen; sekä
- 4) viranomaisten ja auttamisjärjestelmän toimijoiden välisestä tiedonkulusta huolehtiminen.

25 f § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Asioiden käsittely moniammatillisessa arviointiryhmässä

Vastaanottokeskuksen johtaja kutsuu arviointiryhmän koolle. Vastaanottokeskuksen johtaja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa arviointiryhmälle ja arviointiryhmä saa tehtävänsä hoitamiseksi käyttää yksittäistä ihmiskaupan uhria koskevia henkilötietoja, jos kyseessä oleva henkilö antaa siihen suostumuksensa tai se on välttämätöntä palvelutarpeen arvioinnin, palvelujen järjestämisen tai turvallisuustoimenpiteiden

suunnittelun ja järjestämisen vuoksi. Arviointiryhmä ei saa luovuttaa näitä tietoja ulkopuolisille.

26 § [\(22.12.2006/1269\)](#)

Edustaminen ja puhevallan käyttö

Pakolaislapselle, tilapäistä suojelua saavalle lapselle, oleskelulupaa tai turvapaikkaa hakevalle lapselle ja ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, joka on Suomessa vailla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja. Vailla huoltajaa olevalle alaikäiselle ihmiskaupan uhrille tulee aina määrätä edustaja viivytyksettä.

5 luku

Vailla huoltajaa saapuneen lapsen edustaminen

[26 §](#)

Edustaminen ja puhevallan käyttö

Pakolaislapselle, tilapäistä suojelua saavalle lapselle, oleskelulupaa tai turvapaikkaa hakevalle lapselle ja ihmiskaupan uhriksi joutuneelle lapselle, joka on Suomessa vailla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja. Vailla huoltajaa olevalle alaikäiselle ihmiskaupan uhrille tulee aina määrätä edustaja viivytyksettä. ([22.12.2006/1269](#))

Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa, määrää lapsen asumisesta sekä hoitaa lapsen varallisuutta siten kuin [oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 ja 2 §:ssä](#), hallintolain ([434/2003](#)) [14 §:ssä](#), hallintolainkäyttölain [17 §:ssä](#) ja [18 §:n 3 momentissa](#) sekä holhustoimesta annetussa laissa ([442/1999](#)) säädetään. ([27.5.2005/362](#))

Edustajan tulee tehtävässään pitää huolta lapsen edusta ottaen huomioon lapsen kansallinen, kielellinen, uskonnollinen ja sivistyksellinen tausta.

Ennen kuin edustaja tekee päätöksen lapsen henkilöä tai varallisuutta koskevassa asiassa, hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa, jos se lapsen ikään ja kehitystasoon sekä asian laatuun nähden on mahdollista. Päätöstä tehdessään edustajan on kiinnitettävä huomiota lapsen mielipiteisiin ja toivomuksiin.

Edustajan tehtäviin ei kuulu huolehtia lapsen välittömästä päivittäisestä hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta.

[27 §](#)

Edustajan kelpoisuus

Edustajaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva täysivaltainen henkilö, joka antaa siihen suostumuksensa ja joka kykenee hoitamaan tehtävänsä moitteettomasti ja lapsen etua silmällä pitäen.

[28 §](#)

Edustajan määrääminen

Hakemuksen edustajan määräämisestä voi tehdä se vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi alaikäinen on merkitty, taikka alaikäisen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain [6 §:n 1 momentissa](#) tarkoitettu toimielin.

Ennen edustajaa koskevan hakemuksen tekemistä on lapselle, sikäli kuin se on lapsen ikään ja kehitystasoon nähden mahdollista, varattava tilaisuus selvittää omat toivomuksensa ja mielipiteensä.

[29 §](#)

Edustajan tehtävän lakkaaminen ja edustajan vapauttaminen tehtävästään

Edustajan tehtävät lakkaavat, kun:

- 1) edustettava tulee täysi-ikäiseksi;
- 2) edustettava muuttaa pysyvästi pois Suomesta; tai
- 3) edustettavalle määrätään Suomessa huoltaja tai muu laillinen edustaja.

Edustaja voidaan vapauttaa tehtävästään, jos hän sitä pyytää tai on sairauden tai muun syyn vuoksi estynyt tai kykenemätön hoitamaan tehtävänsä taikka jos siihen on muu erityinen syy. Jos lapsen huoltaja muuttaa Suomeen, on edustaja vapautettava tehtävästään, jollei vapauttaminen ole lapsen edun vastaista.

Edustajan tehtävästä vapauttamista koskevan hakemuksen voi tehdä edustaja itse, vastaanottokeskus, jonka asukkaaksi lapsi on merkitty, lapsen oleskelukunnan sosiaalihuoltolain [6 §:n 1 momentissa](#) tarkoitettu toimielin, 15 vuotta täyttänyt lapsi itse tai lapsen huoltaja tai muu laillinen edustaja.

Rekisterin ylläpitäjä vastaa rekisteriin tallettamiensa tietojen virheettömyydestä sekä tallentamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa. Muutoin rekisterin ylläpitäjän vastuuseen sovelletaan, mitä muualla laissa säädetään henkilötietojen suojasta.

Päävastuullinen asukasrekisterin pitäjä antaa tarvittaessa asukasrekisterin käyttöä koskevat ohjeet.

37 § [\(15.2.2002/118\)](#)

Asukasrekisteri

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja;

3) vastaanoton järjestämiseksi tarpeellisia turvapaikkahakemuksiin tai maasta poistamiseen liittyvien asioiden käsittelyä koskevia tietoja; sekä

4) rekisteröidyn suostumuksella hänen etnistä alkuperäänsä ja uskonnollista vakaumustaan koskevia tietoja.

[38 §](#)

Pakolaisrekisteri

Pakolaisrekisteri on osittain manuaalisesti ja osittain automaattisen tietojenkäsittelyn avulla kiintiöpakolaisten valintaa ja 9 §:ssä tarkoitettua pakolaisen kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri. Pakolaisrekisteriin saa kerätä ja tallettaa kiintiön puitteissa Suomeen otettujen pakolaisten ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot ja rekisterinpitäjän ja Maahanmuuttoviraston antama asiakasnumero sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevia tietoja; ([9.11.2007/972](#))

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja;

3) terveydentilaa koskevia tietoja;

4) etnistä alkuperää ja uskonnollista vakaumusta koskevia tietoja; sekä

5) pakolaisuuden syitä ja taustoja koskevia tietoja ja selvityksiä.

[39 §](#)

Kuntaanosoitusrekisteri

Kuntaanosoitusrekisteri on manuaalisesti ja osittain automaattisen tietojenkäsittelyn avulla 9 §:ssä tarkoi-

Asukasrekisteri on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tilapäistä suojelua saavien ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestämistä sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanoa varten pidettävä henkilörekisteri. ([22.12.2006/1269](#))

Asukasrekisteriin saa kerätä ja tallettaa edellä tarkoitettujen henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot ja rekisterinpitäjän ja Maahanmuuttoviraston antama asiakasnumero sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot; ([9.11.2007/972](#))

tettua pakolaisen kuntaan osoittamista varten pidettävä henkilörekisteri. Kuntaanosoitusrekisteriin saa kerätä ja tallettaa kuntaan osoitettavien pakolaisten ja heidän perheenjäsentensä:

1) tunnistetiedot sekä syntymäpaikkaa ja kansalaisuutta koskevat tiedot;

2) kielitaitoa, koulutusta, ammattitaitoa ja työkokemusta koskevia tietoja; sekä

3) rekisteröidyn suostumuksella hänen etnistä alkuperäänsä ja uskonnollista vakaumustaan koskevia tietoja.

[40 §](#)

Tietojen poistaminen rekisteristä ja tietojen pysyvä säilyttäminen

Tässä luvussa tarkoitetuista henkilörekistereistä rekisteröityä koskevat tiedot poistetaan viiden vuoden kulluttua häntä koskevan viimeisen tiedon merkittämisestä.

Tässä luvussa tarkoitettujen henkilörekistereiden ja niihin sisältyvien tietojen pysyvästä säilyttämisestä määrää arkistolaitos siten kuin arkistolain ([831/1994](#)) [8 §:n](#) 3 momentissa säädetään. Muutoin sovelletaan, mitä arkistolain 8 §:n 2 momentissa säädetään asiakirjan säilyttämisestä.

7 luku

Erinäiset säännökset

[41 §](#)

Tiedonsaantioikeus

Valtion ja kunnan viranomaisella, kansaneläkelaitoksella, turvapaikanhakijoiden vastaanoton sekä tilapäistä suojelua saavien vastaanoton järjestäjällä ja 5 luvussa tarkoitettulla edustajalla on salassapitosäännösten estä-

mättä oikeus saada muilta valtion ja kuntien viranomaisilta sekä muulta turvapaikanhakijoiden vastaanoton järjestäjältä maksutta tässä laissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten tarpeellisia tietoja. ([15.2.2002/118](#))

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Vastaanottokeskuksen johtaja saa antaa salassapitosäännösten estämättä ihmiskaupan uhrin henkilötietoja viranomaiselle taikka auttamista toimeenpanevalle taholle, jos kyseessä oleva henkilö antaa siihen suostumuksensa tai se on välttämätöntä palvelutarpeen arvioinnin, palvelujen järjestämisen tai turvallisuustoimenpiteiden suunnittelun vuoksi. ([22.12.2006/1269](#))

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

43 §

Salassapitovelvollisuus

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittavat henkilöt eivät saa ilman pakolaisen, tilapäistä suojelua saavan, turvapaikanhakijan tai muun maahanmuuttajan taikka ihmiskaupan uhrin tai hänen huoltajansa tai tämän lain mukaan määrätyn edustajan nimenomaista suostumusta ilmaista pakolaisen, tilapäistä suojelua saavan, turvapaikanhakijan tai muun maahanmuuttajan taikka ihmiskaupan uhrin yksityistä tai perheen salaisuutta ja henkilökohtaisia oloja koskevia tietoja. Ilmaista ei myöskään saa muuta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatua tietoa, ellei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna edellä tarkoitettujen henkilöiden tai näiden läheisten turvallisuutta. ([22.12.2006/1269](#))

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaismista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

44 §

Muutoksenhakukielto

Työvoimatoimiston 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain pääasian yhteydessä. ([29.12.2005/1215](#))

Vastaanottokeskuksen 19 c §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen, joka koskee vastaanottokeskuksesta toiseen siirtämistä, ei saa hakea muutosta valittamalla. ([27.5.2005/362](#))

42 §

Tietojen luovuttaminen

Asukasrekisteristä voidaan sen estämättä, mitä 43 §:ssä säädetään, luovuttaa poliisille, rajavartiolaitokselle ja Maahanmuuttovirastolle maksutta tietoja, jotka ovat tarpeen niille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. ([9.11.2007/972](#))

45 § (22.12.2006/1269)

Hallintomenettely

Pakolaisten kotouttamista ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa sekä tilapäistä suojelua saavien vastaanottoa ja ihmiskaupan uhrien auttamista järjestävän on käsitellessään tässä laissa tarkoitettuja hallintoasioita noudatettava hallintolakia.

46 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

8 luku

Voimaantulosäännökset

47 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan turvapaikan hakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista 13 päivänä joulukuuta 1991 annettu laki ([1465/1991](#)) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

48 §

Siirtymäsäännös

Maahanmuuttajalle, jolla 10 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu määräaika on täyttynyt ennen tämän lain voimaantuloa, laaditaan kotoutumissuunnitelma viiden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Jos maahanmuuttajan ensimmäisen kotikunnan merkitsemisestä väestötietojärjestelmään on kuitenkin kulunut kaksi vuotta ennen tämän lain voimaantuloa, ei kotoutumissuunnitelmaa tarvitse teh-

dä, ellei maahanmuuttaja sitä vaadi. Työttömyysturvalain 7 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu rajoitus saada työmarkkinatukea ei koske maahanmuuttajaa, jonka kanssa mainitun kahden vuoden ajan kulumisen vuoksi ei laadita kotoutumissuunnitelmaa eikä viiden kuukauden aikana tämän lain voimaantulosta maahanmuuttajaa, joka on tullut maahan ennen tämän lain voimaantuloa. ([30.12.2002/1292](#))

Niihin henkilöihin, jotka ovat saaneet ulkomaalaislain 20 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla oleskeluluvan painavan humanitaarisen syyn perusteella ja heidän perhesiteen perusteella oleskeluluvan saaneisiin perheenjäseniinsä sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään pakolaisesta.

